

Jaarstukken 1997

De Algemene Ledenvergadering van de VGN wordt gehouden op zaterdag 15 maart a.s. in de Jaarbeurs in Utrecht. Aanvang 10.30; vanaf 10.00 wordt er koffie geschonken. Aanmelden moet geschieden voor 1 maart 1997 in verband met de lunch. Een invulstrookje daarvoor vindt u achterin Kleio.

AGENDA

10.30 Opening van de vergadering

1. Welkomstwoord en jaarrede van de voorzitter
2. Aanbieding van de cd rom 'Behrendt bij de les' aan F. Behrendt
3. Uitreiking van de Huib de Ruijterprijs
4. Lezing door Maria Grever: 'Vakkenintegratie: degradatie van het leraarschap?'

12.15 u. tot 13.15 u. Lunch

13.15 u. tot 15.15u.: Huishoudelijk deel van de vergadering

5. Bespreking van de jaarstukken
 - 5.1 Notulen ALV 16-3-1996
 - 5.2 Jaarverslag Algemeen Bestuur en beleidsplan 1997
 - 5.3 Jaarverslagen en plannen van de commissies
 - 5.4 Financieel jaarverslag, beleid en begroting 1997
 - 5.5 Verslag kascommissie
 - 5.6 Décharge kascommissie
6. Voorstellen tot wijziging van het Huishoudelijk Reglement
7. Bestuurswisseling

Aftredend zijn: mevrouw H.W.M.Budé-Janssens, de heer H.Kurstjens en de heer J.Schopman (allen niet herkiesbaar) alsmede mevrouw M.E. Hielkema en mevrouw E.A. Marrenga (beiden herkiesbaar).

Kandidaat voorzitter is C. Weltevrede.

Kandidaat vice-voorzitter is mevrouw M.E. Hielkema.

Kandidaat penningmeester is mevrouw J.M.L. van Bekkum.

Kandidaat tweede secretaris is L. Janssen.

Kandidaat bestuursleden:

H. Groothuis, mevrouw R.H. Leusink en mevrouw E.A. Marrenga.

Tegenkandidaten dienen twee weken voor de ALV bij de eerste secretaris te zijn aangemeld.
- 8.1 Benoeming kascommissie
- 8.2 Benoeming coördinator internationale contacten
9. Rondvraag
10. Sluiting van de vergadering en borrel.

Maria Grever (foto Ans Otsen).

DE HUIB DE RUIJTERPRIJS

De Huib de Ruijterprijs wordt in 1997 door het bestuur toegekend aan dr Maria Grever, docente vrouwengeschiedenis aan de Universiteit van Nijmegen. Zij ontvangt deze prijs voor haar grote inspanningen gedurende de afgelopen twee jaar om de afstand tussen het secundair en tertiair onderwijs op het gebied van geschiedenis te verkleinen. Zij kent het voortgezet onderwijs uit eigen ervaring als lerares geschiedenis en staatsinrichting. Daarnaast heeft zij er hard aan gewerkt om de vrouwen-geschiedenis een volwaardige plaats te geven in de universitaire wereld en in het voortgezet onderwijs. Zij was bijvoorbeeld een van de ontwerpers van het eind-examenonderwerp 'De positie van de vrouw in Nederland en de Verenigde Staten van Amerika 1929-1969'. Zij was voorzitter en medeoprichter van de Commissie Vrouwen-geschiedenis van de VGN.

Als voorzitter van de werkgroep geschiedenis van de VOG GAM heeft zij zeer veel gedaan om te komen tot een breed gedragen programma Geschiedenis en staatsinrichting voor de Tweede Fase havo/vwo.

Vasthoudend en fel komt zij op voor de belangen van Geschiedenis en staatsinrichting als schoolvak. Als zij meent dat Zoetermeerse of andere beleidsmakers het vak in gevaar brengen, laat zij op alle mogelijke manieren haar mening horen.

Het bestuur is dan ook van mening dat de Huib de Ruijterprijs met recht aan Maria Grever wordt toegekend.

Jaarverslag van het bestuur

Het afgelopen jaar heeft het bestuur in contacten met onder andere de politiek, de media en de onderwijsverzorgingsinstellingen voortdurend gewezen op het belang van goed en volwaardig onderwijs in geschiedenis en staatsinrichting, aan zoveel mogelijk leerlingen, tot en met het eindexamen. Hierbij biedt het bestuur u het verslag over 1996 aan.

Bestuur

Samenstelling

De heer L. Janssen volgde de heer L.M.I.V. Nolet op als bestuurslid. De heer H. Buskop werd eerste secretaris.

Rooster van aftreden:

1997 mevrouw H.W.M. Budé-Janssens, de heer H. Kurstjens, de heer J. Schopman (allen niet herkiesbaar), mevrouw E.M. Hielkema en mevrouw E.A. Marrenga (beiden herkiesbaar);

1998 mevrouw J.M.L. van Bakkum en de heer H. Buskop;

1999 de heer L. Janssen.

Vergaderingen

Het bestuur kwam in 1996 zestien maal bijeen.

Portefeuilleverdeling

De bestuursleden bezochten zoveel mogelijk de hun toevertrouwde commissies. De portefeuilleverdeling is te vinden in elk nummer van Kleio.

Externe contacten in Nederland

Uit de Kleiokrante kunnen de leden opmaken met welke personen, organisaties of instanties buiten de VGN het bestuur contact heeft onderhouden of opgenomen. Hieronder volgt een weergave van de belangrijkste contacten, geselecteerd uit een lange rij.

- Met de SLO wordt regelmatig contact onderhouden. Onze vereniging dient bij de SLO veldaanvragen in. Daarnaast voerden SLO-medewerkers het secretariaat van de voormalige vakontwikkelgroepen voor de Tweede Fase: GAM (= Geschiedenis, Aardrijkskunde, Maatschappijleer) en MMW (= Mens- en Maatschappijwetenschappen).
- Ook met deze vakontwikkelgroepen bestond contact, o.a. via raadplegingen. Daarbij werd de VGN uitgenodigd uitspraken te doen over de respectieve voorstellen van beide groepen.
- Met o.a. politici, onderwijsspecialisten, de CEVO, de Inspectie, het Ministerie van Onderwijs, de WIEG, het

KNAG, de NVLM, het Procesmanagement Basisvorming, de Stuurgroep Tweede Fase, het Historisch Platform is mondeling of schriftelijk contact geweest.

Platform VVVO

In het afgelopen verenigingsjaar kwam het Platform van Vakinhoudelijke Verenigingen in het Voortgezet Onderwijs (VVVO) zeven maal bijeen. Het wordt steeds duidelijker dat het overleg en het samenwerken tussen een groot aantal Vakinhoudelijke Verenigingen belangrijk blijft en helpt de invloed van de Vakinhoudelijke verenigingen te vergroten. Overigens blijft de opmerking van vorig jaar van kracht: *"Binnen het Platform VVVO is men zich er echter wel van bewust dat het gevaar dreigt: 'het veld is geraadpleegd, want het Platform heeft de plannen voorgelegd gekregen'."*

In 1996 werd overleg gevoerd met de Directie VO van het ministerie van OCenW, met het PMB, met de Stuurgroep Tweede Fase, met de SLO, met de organisatie van schoolleiders (VVO, om het eenvoudig te maken!).

Bij het ministerie van OCenW is een projectplan ingediend waarbij o.a. gevraagd wordt faciliteiten beschikbaar te stellen voor besturen van vakinhoudelijke verenigingen. Tot nu toe (januari 1997) is er nog geen antwoord ontvangen maar in het oktoberoverleg met het Ministerie werd er door de vertegenwoordiger van het Ministerie op gewezen dat het een beslissing van de scholen is om te faciliteren maar dat er mogelijkheden zouden kunnen zijn binnen de 10% die in de Onderwijs CAO is uitgetrokken voor nascholing. Het werk voor een Vakinhoudelijke Vereniging kan zijns inziens worden aangemerkt als een vorm van nascholing. Het leidt immers tot voortdurende oriëntatie op het eigen vakgebied waardoor de specifieke kennis wordt uitgebreid. Daar hebben de scholen zelf ook baat bij. Argumenten genoeg als het het Ministerie maar niets kost!

Nu de Stuurgroep Tweede Fase en het PMB zijn samen gevoegd tot het Proces Management VO (PMVO), komt het overleg maar moeizaam op gang omdat de positie van dit nieuwe PMVO een andere is dan die van vooral de Stuurgroep.

In het overleg met de SLO is o.a. gesproken over de door de reorganisatie bij de SLO te vrezen achteruitgang van de invloed van de Vakinhoudelijke Verenigingen. Het Platform VVVO zou deze invloed op enigerlei wijze behouden willen zien, maar wacht nog steeds op een voldoening gevend antwoord.

Het overleg met de Vereniging van schoolleiders, VVO, gaf zo weinig concreet resultaat dat er tot nu toe geen vervolg gesprek heeft plaatsgevonden.

Bij alle verenigingen in het Platform VVVO blijft er grote zorg over de haast die gemaakt wordt bij het doorvoeren van de vernieuwingen in het VO. Gelukkig is er nu in het vbo/mavo enige ruimte gekomen door het besluit per 1 augustus 1998 te beginnen met klas 1. De plannen zijn hier zeer ingrijpend en bijvoorbeeld is nog steeds niet duidelijk hoe de inpassing van Basisvorming in de examenprogramma's voor Geschiedenis en Staatsinrichting, Aardrijkskunde, Frans, Duits, kan plaatsvinden.

Het overleg in de vergaderingen van het Platform VVVO heeft geleid tot het aannemen van een werkreglement waardoor er iets meer structuur komt in de tot nu toe erg vrijblijvende samenwerking. Vaste punten op de agenda van het Platform overleg zijn altijd: vbo/mavo, havo/vwo, beroepskwalificatie leraren, voorbereiding van overleg met de verschillende instanties in onderwijsland.

Er is op 15 februari een conferentie gehouden voor de besturen van de aangesloten verenigingen over de rol van de vakinhoudelijke verenigingen bij de kwaliteitsbewaking van het onderwijs. Ook is een vertegenwoordiging van het Platform VVVO aanwezig geweest op twee miniconferenties over beroepskwaliteit, georganiseerd door Ministerie, Vakbonden en Forum Vitaal leraarschap. Het hoofdonderwerp op deze conferenties was het ontwikkelen van een beroepsstandaard, een beroepscode en een lerarenregister. Door het Platform VVVO is benadrukt dat het van groot belang is naast algemene kwalificaties, de specifieke vakinhoudelijke deskundigheid van leraren te benadrukken. Het lijkt heilloos te komen tot bijvoorbeeld 'leraren basisvorming, inzetbaar in een groot aantal vakken!'.

Basisonderwijs

In het basisonderwijs zijn de kerndoelen herzien. De Commissie PA-BO nam deel aan de veldraadplegingen hieromtrent. Geschiedenis bleef een apart vak, binnen het leergebied 'Oriëntatie op mens en wereld'. Na een enquête onder PABO-docenten vond op 2 oktober een studiedag plaats van VGN en SLO over de startbekwaamheden geschiedenis van de leraar basisonderwijs en een nieuw PABO-curriculum. De VGN heeft bezwaar aangetekend tegen de teloorgang van modulen geschiedenis ten gunste van vakoverstijgende- of onderwijskundige modulen.

Basisvorming

Ook de kerndoelen basisvorming zijn herzien en ook hier namen veel VGN-leden deel aan de veldraadplegingen. De nieuwe, verbeterde afsluitingstoetsen kwamen gereed en gingen voor advies naar de Bavocommissie. De kritiek van de VGN op de vorige toets lijkt te zijn verwerkt.

Veel leden benaderden commissie of bestuur met vragen over inhoud en urentabellen.

Bovenbouw vbo/mavo

De VGN heeft docenten voorgedragen voor de vakontwikkelgroepen Geschiedenis en staatsinrichting en M&M. Deze hebben gefunctioneerd zonder last of ruggespraak, maar hadden wel contact met de commissie vbo/mavo of het bestuur. Hoewel de Tweede Kamer zich tegen M&M uitsprak, hield de staatssecretaris zich het recht voor M&M toch te laten ontwikkelen (gs/mij en gs/ak/mij). Er kwam een nieuwe vakontwikkelgroep waarbij VGN noch NVLM betrokken waren. Deze commissie bereikte niets en aan het eind van het jaar werd bekend dat een nieuwe vakontwikkelgroep aan het werk gezet zou worden.

Het concept-examenprogramma geschiedenis en staatsinrichting kwam gereed en ging voor advies naar de commissies. Het bestuur heeft zijn bezorgdheid uitgesproken over het verwerken van de kerndoelen basisvorming in het examenprogramma. Zo halen degenen die geschiedenis niet in het examenpakket kiezen de kerndoelen niet! Het bestuur heeft bij het ministerie een voorstel ingediend om in het verplichte deel voor alle leerlingen het combinatievak geschiedenis en maatschappijleer in te voeren, toegespitst op 20ste eeuwse vraagstukken vanuit geschiedenis en staatsinrichting en maatschappijleer en nodig ter voorbereiding op de rol van de leerling in de samenleving.

Ook hier kwamen veel leden met vragen bij de commissie.

Tweede fase havo/vwo

Geadviseerd door de leden tijdens een brede informatie-bijeenkomst op 9 februari (alle leden) en 17 juni (commissies) stelde het bestuur politiek en media in kennis van zijn standpunten. Op 20 juni sprak bovendien een delegatie van VGN en KNHG met de staatssecretaris. Wetenschap en onderwijs zaten op een lijn.

De politiek sprak zich uit voor geschiedenis en staatsinrichting in twee van de vier profielen, met meer studielasturen dan aanvankelijk de bedoeling leek. Het door de vakontwikkelgroep voorgestelde programma ging gelden tot augustus 2000. Een brede commissie moet van de staatssecretaris de inhoud nog wel eens goed tegen het licht houden, omdat vanuit politiek en samenleving de roep om "het overzicht" zou klinken.

Het voorstel voor een examenprogramma MMW werd door de politiek niet geaccepteerd. In plaats daarvan kwamen tot de oplossing maatschappijleer in havo en geschiedenis en staatsinrichting en maatschappijleer in vwo verplicht te stellen in de Tweede Fase tot 2000. Daarna komt ook in havo een verplicht combinatievak gs/si en maatschappijleer. Bij de programma's hiervan was de VGN nog niet betrokken.

Volwassenenonderwijs

De positie van geschiedenis en staatsinrichting binnen het volwassenenonderwijs is helaas niet verbeterd in het afgelopen jaar. Algemeen vormende vakken liggen onder vuur en worden verdrongen door beroepsgerichte vakken. Het bestuur zond het ministerie van Binnenlandse Zaken een brief over (de rol van geschiedenisleraren bij) inburgeringscursussen, maar kreeg geen antwoord.

Examens

De VGN heeft ook dit jaar de leden service verleend door de examens te bespreken. Veel lof voor alle betrokkenen! Zoals bekend hebben de normvergaderingen geen wettelijke basis. De kritiek, gehoord tijdens de vergaderingen, werd doorgespeeld naar de CEVO. Het onderwerp dat bovenaan de voordracht van de VGN aan het ministerie stond (welke voordracht gebaseerd was op het advies van de Intercommissie), werd door het ministerie gekozen. Het bestuur droeg ook een nieuwe stofomschrijvingscommissie voor.

KNHG en Historisch Platform

De VGN en het geschiedenisonderwijs mochten zich het afgelopen jaar verheugen in de constante belangstelling van de wetenschap, die zich een steeds beter beeld vormde van het geschiedenisonderwijs.

De contacten met het KNHG werden versterkt door veelvuldig overleg over positie en inhoud van het vak in het onderwijs, onder meer naar aanleiding van het werk van de vakontwikkelgroepen, in de Intercommissie en met het dagelijks bestuur van het KNHG.

Wetenschap en onderwijs trokken gezamenlijk op voor goed geschiedenisonderwijs.

De Historicidagen werden niet zo druk bezocht, waarschijnlijk omdat deze midden in de vakantie van de regio's Noord en Midden vielen. De grote landelijke manifestatie rond geschiedenis werd afgeblazen. Wel werd een begin gemaakt met overleg over een dag met bescheidener opzet, in samenwerking met het Historisch Platform en de Didactiviteitencommissie.

Ledenwerving en PR

Nog steeds doen folders en affiches dienst als reclamedragers voor het vak en de vereniging. Conferenties, KLEIO en de activiteiten van vele enthousiaste leden zorgen voor naamsbekendheid en hebben een wervende kracht. Vooral uit vbo/mavo- en PABO-kring kwamen nieuwe leden.

Internationale contacten

In het afgelopen verenigingsjaar zijn er op internationaal terrein weer vele contacten geweest van het bestuur van de VGN en leden van de VGN met organisaties en personen in andere Europese landen.

Euroclio, de vereniging van verenigingen van geschiedenisleraren wordt steeds meer een aanspreekpunt in Europa als het gaat om informatie en uitwisseling van ideeën over geschiedenisonderwijs. Regelmatig wordt door bijvoorbeeld de Raad van Europa een verzoek gedaan om als expert op te treden. Ook wordt Euroclio door steeds meer overheden en instituten gesteund. Dit is erg belangrijk omdat het onmogelijk is uit de contributies van de leden zelfs de meest noodzakelijke kosten (bestuursvergaderingen, Bulletin, mailing,) te bekostigen.

Euroclio heeft nu leden uit ruim dertig Europese landen en is daardoor in staat te helpen bij het versterken van de contacten tussen geschiedenisleraren in bijna alle landen van Europa.

In Euroclioverband waren er het afgelopen jaar een aantal conferenties waaraan deelgenomen werd door leden van de VGN, zoals in Neuchâtel (Zwitserland), Jurmala (Letland) en Kopenhagen (Denemarken). De grote deelname van VGNers aan de conferentie in Kopenhagen was mogelijk dank zij de steun van het Europees Platform in Alkmaar via het PLATO-programma. Verslag over deze bijeenkomsten is gedaan in het Euroclio bulletin of in KLEIO.

Ook weer met steun van het Europees Platform was het mogelijk voor het eerst Nederlandse scholen in een pilot project te laten deelnemen aan het Duitse Schülerwettbewerb. Op dit moment zijn zes scholen hierbij betrokken en in 1997 zal dit project geëvalueerd worden en bekeken worden of en welke mogelijkheden er zijn voor de toekomst.

Dank zij de steun van het Ministerie van Buitenlandse Zaken (MATRA) was het mogelijk om deskundigen uit Nederland, het Verenigd Koninkrijk, Denemarken en Finland te laten optreden in start-conferenties over het ontwikkelen van lesmateriaal voor Rusland, Estland en Letland. Deze projecten zullen hoogst waarschijnlijk een vervolg krijgen in de komende jaren.

Door de Europese Beweging Nederland, de VGN en de Hongaarse Vereniging van geschiedenisleraren werd er een handboek en lesmateriaal ontwikkeld voor Hongarije over het Europees integratieproces.

De VGN maakt deel uit van de Stuurgroep Duitsland-Nederland van het Ministerie van OCenW. Deze stuurgroep is ingesteld na het geruchtmakende Clingendael rapport en stelt zich ten doel de verstandhouding tussen jongeren uit beide landen te verbeteren.

De VGN heeft meegewerkt aan het opstellen van een nota met aanbevelingen van het Algemeen Nederlands Congres over de wijze waarop het geschiedenisonderwijs in Nederland en Vlaanderen zou kunnen bijdragen aan een betere kennis over elkaar.

In het afgelopen verenigingsjaar zijn ruim 700 leerlingen van 15 jaar in ons land ondervraagd over een groot aantal

zaken betreffende geschiedenisonderwijs en kennis in het kader van het 'Youth and History' onderzoek. In heel Europa werd door leerlingen uit 26 landen aan dit onderzoek deelgenomen. Een verslag over de Nederlandse resultaten, met opmerkelijke verschillen en overeenkomsten ten aanzien van de andere deelnemende landen zal binnenkort verschijnen.

Pogingen van de VGN om met zusterverenigingen uit andere landen projecten gesubsidieerd te krijgen met 'Brusselse' gelden zijn in 1996 niet geslaagd (behalve de conferentie in Kopenhagen), maar er zijn nieuwe voorstellen gedaan. De Brusselse vleespotten zijn door velen ontdekt en het is een soort loterij. Maar wie weet vallen we dit jaar wel in de prijzen. Dit zal dan in KLEIO gemeld worden.

Beleidsplan 1997

Het bestuur is zich er terdege van bewust dat er in de jaren die komen ook weer hard gewerkt moet worden om het belang van goed onderwijs in geschiedenis en staatsinrichting te behartigen. Dat kan het bestuur niet alleen. Hiervoor is de inzet van alle leden hard nodig. In het bijzonder voelt het bestuur zich gesteund door het werk van de commissies. Zij zijn actief betrokken bij talloze activiteiten en bij het tot stand komen van het beleid van het bestuur. Debat, dialoog, discussie: zonder een levendige uitwisseling van gedachten zou de toekomst van het geschiedenisonderwijs er somber uitzien. Het bestuur is bijzonder verheugd dat velen binnen de vereniging in deze gedachtenwisseling participeren.

Het bestuur is van plan in het najaar een verenigingsraad te organiseren, waarin de rol van de commissies binnen de VGN aan de orde zal komen.

Ook de discussies die buiten de VGN over het onderwijs in geschiedenis en staatsinrichting worden gevoerd, scherpen, naar de mening van het bestuur, de geest. De grote aandacht waarin ons vak zich mag verheugen, maakt ons des te meer bewust van de verantwoordelijkheid die we dragen.

Basisonderwijs

In het komend jaar zal het bestuur zich bezig houden met het beroepsprofiel van de leraar basisonderwijs en daarbij vooral op twee onderdelen van dat profiel letten:

- is er wel voldoende plaats ingeruimd voor het vak geschiedenis en
- is de startende leraar basisonderwijs wel voldoende toegerust met deskundigheid op het gebied van het schoolvak geschiedenis. Dit betekent tevens dat het bestuur kritisch zal volgen of in het landelijk curriculum voor de PABO de historische component wel voldoende aanwezig is.

Het bestuur wil zich ervoor inzetten dat de historische component in het leergebied "oriëntatie op mens en wereld" in het basisonderwijs een belangrijke rol krijgt toebedeeld. Overigens blijft het bestuur de voorkeur geven aan een apart vak geschiedenis in het basisonderwijs.

Basisvorming

De nieuwe toetsen voor de basisvorming zullen door het bestuur kritisch worden bekeken. Ten aanzien van de herziene kerndoelen wil het bestuur er op blijven hameren dat er voldoende tijd voor moet worden ingeruimd in alle vormen van voortgezet onderwijs. De 5 uren die de staatssecretaris daarvoor minimaal wil uittrekken, moeten toch minstens voor geschiedenis en staatsinrichting ter beschikking worden gesteld. Op dit moment verneemt het bestuur van diverse

scholen in het land dat deze uren in met name het ivbo en vbo niet gehaald worden. Dat vormt volgens het bestuur een ernstige aantasting van de algemene vorming binnen de basisvorming. Ivbo-leerlingen krijgen bovendien nog steeds te weinig aandacht van de methodenschrijvers. Het bestuur zal ook dit jaar pogingen doen om deze aandacht te vergroten.

Bovenbouw vbo en mavo

Het vak geschiedenis en staatsinrichting dreigt bij de invoering van de nieuwe leerwegen in de knel te komen. Het samengaan van vbo en mavo in het toekomstige vmbo, zal er steeds meer toe gaan leiden dat de algemene vorming van leerlingen plaats zal moeten maken voor een meer beroepsgerichte opleiding ter voorbereiding op het mbo. Het bestuur heeft daarom een voorstel ingediend bij het ministerie om een algemeen verplicht vak geschiedenis, staatsinrichting en maatschappijleer in het gemeenschappelijke deel als een examenvak in te voeren. Ook in het havo en vwo is een dergelijke variant, weliswaar niet als examenvak, in de Tweede Fase voorgesteld.

Met betrekking tot het voorgestelde vak MenM in de sector Zorg en Welzijn is het bestuur van mening dat leerlingen daar beter een keuze kunnen maken tussen de aparte vakken geschiedenis, aardrijkskunde en maatschappijleer dan een onduidelijk mengvak. Na een eenmaal gemaakte keuze voor één van deze drie vakken zou het betreffende vak niet nogmaals gekozen kunnen worden als examenvak in het keuzedeel.

Het bestuur heeft zich voorgenomen om een veldraadpleging onder de leden te organiseren over het concept examenprogramma geschiedenis en staatsinrichting, zodra meer bekend wordt over het inspraaktraject van het ministerie.

Aan de onduidelijkheid die nu bestaat bij de geplande invoering van de leerwegen rondom het derde leerjaar, moet dit jaar een einde komen. Tijdens dit leerjaar zou de basisvorming voor het vak geschiedenis en staatsinrichting voor alle leerlingen afgerond behoren te zijn. Tegelijkertijd moet in ditzelfde leerjaar het eindexamenprogramma al beginnen voor die leerlingen die het vak geschiedenis gekozen hebben als examenvak. Duidelijkheid vanuit het ministerie hieromtrent is geboden.

Tenslotte ziet het bestuur de toekomst van het ivbo met grote zorg tegemoet. Door het invoeren van de nieuwe leerwegen binnen het vmbo, zal het ivbo verdwijnen, maar de problematiek van de i-leerling niet. Ook daar zal, hoe basaal ook, algemene vorming een rol moeten spelen en zullen deze leerlingen op maat bediend moeten worden.

Tweede fase havo en vwo

Zolang het eindexamenprogramma voor geschiedenis en staatsinrichting, zoals dat door de vakontwikkelgroep is ontworpen, nog ter discussie staat en wellicht wordt bijgesteld, blijft het bestuur waakzaam. Dit geldt ook voor de invulling van het combinatievak geschiedenis en staatsinrichting en maatschappijleer in het gemeenschappelijke deel. Het bestuur zal erop aandringen om tijdig uitgenodigd te worden om hierover de achterban te kunnen raadplegen en advies te kunnen uitbrengen.

Het bestuur kijkt reikhalzend uit naar de brede commissie die de staatssecretaris wil instellen en die zich nog eens moet buigen over de inhoud van het geschiedenisonderwijs. Uiteraard wil het bestuur dat de VGN daar een substantiële rol in speelt.

Examenonderwerpen

Het bestuur zal dit jaar met een nieuwe aanpak komen voor de vaststelling van de voordracht aan het Ministerie van Onderwijs. Het eindexamenprogramma voor de Tweede Fase dwingt ons hiertoe. Het bestuur heeft eveneens de intentie om een modelprocedure te realiseren voor de productie van stofomschrijvingen. De HAVO/VWO-commissie en de VBO-MAVO-commissie zullen hiervoor de bouw-stenen aandragen. Het bestuur heeft geconstateerd dat de symmetrie van de eindexamens VBO/MAVO en HAVO/VWO gaat verdwijnen en wil zich in 1997 beraden over de oplossing van dit probleem.

Staatsinrichting

Het bestuur wil in 1997 speciaal aandacht gaan besteden aan het onderdeel staatsinrichting binnen ons vak. Er moet duidelijk sprake zijn van een ontwikkeling vanaf de basisvorming tot het moment dat de leerling de school verlaat. In de basisvorming moet dit vakonderdeel hecht verankerd worden in het totale programma voor geschiedenis en staatsinrichting. Benadrukt moet worden, dat dit onderwijs in de staatsinrichting een inleidend karakter heeft en rekening houdt met leeftijd en niveau van de leerlingen in de basisvorming. In de bovenbouw van vbo-mavo moet staatsinrichting een duidelijke plaats krijgen in het door ons gewenste vak geschiedenis en maatschappijleer in het gemeenschappelijke deel. Wat in de basisvorming is begonnen, wordt hier levend gehouden en verder ontwikkeld met het oog op de ontwikkeling van de leerlingen tot burgers van Nederland. De *wording* van het nederlandse staatsbestel komt uitdrukkelijk naast de *werking* ervan aan de orde. Het keuzevak geschiedenis zal een verdere verdieping aan dit vakonderdeel geven. In de Tweede Fase moet geëxpliciteerd worden welke aspecten van de staatsinrichting in het gemeenschappelijk deel ter sprake moeten komen binnen het combinatievak geschiedenis en maatschappijleer. Ook hier moet voortgebouwd worden op de basisvorming. De al geleerde kennis en vaardigheden moeten onderhouden worden, maar ook uitgebreid en verdiept met het oog op het toekomstig burgerschap van alle leerlingen. In de twee profieldelen waarin geschiedenis een plaats heeft gekregen, wordt het examenprogramma van de vakontwikkelgroep verder gevolgd.

Volwassenenonderwijs

Ook in het nieuwe verenigingsjaar wil het bestuur zich zo goed als mogelijk inzetten voor het behartigen van de belangen van het geschiedenis onderwijs in de nieuw gevormde ROC's. Het blijkt moeilijk om de afbraak hier tegen

te houden maar misschien gaat er een gunstige invloed uit van de maatschappelijk grotere belangstelling voor en nadruk op het kennen van het eigen en andermans verleden.

Professionalisering

In het komend verenigingsjaar is het weer noodzakelijk om het belang van een goede vakinhoudelijke scholing van de studenten bij de leraren opleidingen te blijven benadrukken. Het bestuur is geen voorstander van een opleiding 'Leraar Basisvorming' omdat een dergelijke opleiding de toekomstige docenten met te weinig specifieke vak kennis toe rust en dit is nadelig voor de kwaliteit van het onderwijs. Uit de contacten binnen het Platform VVVO (waarvan de VGN ook deel uit maakt) blijkt dat ook het merendeel van de andere vakinhoudelijke verenigingen deze mening is toegedaan.

Op aandringen van de Tweede Kamer wordt er in 1997 gewerkt aan een 'Beroepsstandaard en Beroepscode voor leraren. In de voorstellen die tot nu toe geformuleerd zijn wordt naar de mening van het Platform VVVO veel te weinig (nl. géén) aandacht besteed aan het belang voor het onderwijs van een goede vakinhoudelijke kennis van de leraren. Het Platform VVVO zal er nauwkeurig op toezien dat dit belang wordt onderschreven als er een 'Beroepsstandaard voor leraren' wordt opgesteld. Ook aan de discussies om mogelijk te komen tot een docentenregister zal het bestuur deelnemen en hierbij ook de commissies betrekken.

Nascholing/bijscholing blijft ook voor de zittende geschiedenisleraren nodig, vooral ten aanzien van de implementatie van het studiehuis in de Tweede Fase en veranderingen in vbo/mavo. Hierbij moeten de vakspecifieke zaken uitgebreid aan de orde komen. Het bestuur zal erop blijven aandringen deze nascholing deels te laten plaatsvinden binnen lestijd. Schoolleiders hebben de plicht hun docenten op het spoor te zetten van vakinhoudelijke nascholing. Het moet voor de nieuwe managers in het onderwijs mogelijk zijn met creatieve oplossingen lesuitval op te vangen. Het bestuur overweegt om er bij de Staatssecretaris op aan te dringen startende docenten nog een aantal jaren verplicht na te laten scholen om hun vak kennis en vakdidactische kennis uit te breiden en zal de commissies hierover raadplegen.

Contacten met aanverwante organisaties

Met het Koninklijk Nederlands Historisch Genootschap blijft het bestuur de contacten onderhouden en verdiepen. De conferenties van het Genootschap staan vanaf heden open voor de VGN-leden. De "historici-dagen" zoals die tweemaal georganiseerd werden, komen daarmee te vervallen.

Met het Historisch Platform blijft overleg over het organiseren van een gezamenlijke historische manifestatie.

Ledenwerving en PR

Wat ledenwerving en PR betreft, zal het bestuur ook het komende jaar door middel van folders en affiches de VGN een grotere bekendheid geven. Het bestuur hoopt, ook in 1997 op uw aller medewerking te mogen rekenen. Op uw verzoek stuurt de penningmeester u graag een stapeltje folders toe, waarmee u leden kunt werven. Regelmatig wordt aan het bestuur gevraagd door de media om te participeren in radio-uitzendingen, om informatie te verstrekken en commentaar te geven op uitspraken van politici etc. Het bestuur streeft er naar om zoveel mogelijk aan dit type verzoeken te voldoen en zal daartoe ook een beroep doen op de leden.

Internationale contacten

De VGN zal ook betrokken worden bij de invulling van het programma rond de Vrede van Munster. Het ligt in de bedoeling lesmateriaal te ontwikkelen voor zowel Basis- als Voortgezet onderwijs maar zodanig dat het niet eenmalig is maar bruikbaar blijft voor bijvoorbeeld basisvorming en schoolonderzoeken.

De VGN blijft ook vertegenwoordigd in de Stuurgroep Nederland-Duitsland. Deze Stuurgroep bekijkt op welke wijze de contacten tussen Nederlandse en Duitse leraren en scholieren kunnen bijdragen aan een betere verstandhouding tussen Nederland en Duitsland.

Oost Europa Fonds

Wij kunnen voor Nederland wijzen op de uitkomsten van het rapport van de OESO 'Education at a Glance' waaruit blijkt dat leraren in Nederland te grote klassen hebben, te veel uren lesgeven en te weinig verdienen maar in vergelijking met onze collega's in Centraal- en Oost Europa staan wij er nog ongelooflijk goed voor. Daarom vraagt het bestuur wederom aan de leden aandacht voor het Oost Europa Fonds van de VGN en dankt u bij voorbaat voor uw bijdragen.

Gironummer 368156

Stichting Organisatiebureau Projecten VGN, OPV

Jozef Israëlstraat 58

Nijmegen

(onder vermelding van 'Oost-Europa Fonds')

Euroclio

Dank zij de steun van het Ministerie van OCenW en het Europees Platform in Alkmaar heeft de VGN nog steeds een belangrijke rol via Euroclio in het behouden en uitbreiden van de contacten in Europa tussen Verenigingen van Geschiedenisleraren. Door de contacten in Europees verband is het voor Nederlandse geschiedenisleraren mogelijk deel te nemen aan conferenties in andere landen waarbij aandacht voor vernieuwingen in het geschiedenisonderwijs voorop staat. Wij kunnen leren van anderen in Europa en hoeven dan niet nog eens zelf het wiel uit te vinden. De voorbereidingen zijn begonnen voor een aantal conferenties in binnen- en buitenland in 1997, zoals een Seminar in Boedapest in maart, in Noord Ierland in september, in Hongarije in oktober rond bepaalde uitkomsten van het grote Europese onderzoek 'Youth and History', in november in ons land een Seminar over 'Teaching about Democracy and the Welfarestate', etc. Als er meer exacte gegevens over programma, financiering (Plato-programma van het Europees Platform, Comenius programma van de EU, nascholingsgelden van de scholen) en data bekend zijn wordt deze informatie gemeld in 'KLEIO'.

Er is een nieuwe aanvraag ingediend bij de EU om een PHARE/TACIS project te mogen uitvoeren met Denemarken, Schotland, Estland, Letland en Rusland. Of deze aanvraag werkelijk gehonoreerd wordt hangt af van een beslissing van de Europese Commissie en aangezien er meer aanvragers dan gelden zijn is het een beetje een loterij.

De commissies: Jaarverslagen en plannen

COMMISSIE PA-BO

De commissie heeft het afgelopen vergaderjaar onder het voorzitterschap van Aad van Zeijl een vijftal plenaire bijeenkomsten gehouden en daarnaast een studiedag op 2 oktober en een aantal vergaderingen met enkele leden om specifieke zaken voor te bereiden.

Naast Aad van Zeijl maken deel uit van de commissie: Francien van de Meer, vice-voorzitter, Sjef Schmiermann, secretaris en de leden Marjolijn du Jour, Theo Beker, Marjan de Groot-Reuvekamp en Frans van Baal. Het laatst genoemde lid is dit jaar aangetreden en als leraar basisonderwijs werkzaam. Voor enkele dagen per week is Frans gedetacheerd bij het Cito. De brede samenstelling van de commissie is daarmee verder uitgebreid: twee commissieleden zijn werkzaam in het basisonderwijs; drie leden werken bij de lerarenopleiding voor het basisonderwijs; een lid is werkzaam bij de inspectie, een lid bij het Cito en een lid bij de SLO. De bestuursafgevaardigde Harald Buskop, docent geschiedenis in het voortgezet onderwijs, is een betrokken toegevoegd lid van de commissie. Door de genoemde samenstelling van de commissie en de bestaande verbindingslijnen blijven we in staat de ontwikkelingen met betrekking tot het geschiedenisonderwijs op de basisschool en op de opleidingen voor een belangrijk deel te volgen.

De grote vraag voor de commissie blijft via welke kanalen de informatie aan de achterban kan worden doorgespeeld. Een probleem hierbij is dat de achterban, evenals de commissie, ook breed is samengesteld: lerarenopleidingen, het basisonderwijs en de ondersteunende en controlerende diensten. Gezien de belangrijke veranderingen in het opleidingsonderwijs heeft het afgelopen jaar op deze categorie het accent gelegen.

Activiteiten

• Contacten

Een vast en uitgebreid agendapunt voor de commissie en haar afzonderlijke leden vormt de verslaggeving omtrent contacten met diverse uitgeverijen, het CITO, de SLO en de inspectie en uiteraard de VGN. Leden van de commissie participeren als meelezers van diverse methoden in ontwikkeling en bij de screening van toetsen. Er zijn studiedagen, conferenties en 'denktanks' bezocht, onder andere van diverse uitgevers, van de SLO, van het Landelijk Overleg Omgevingsgeschiedenis, van het interculturele netwerk RIF, en van het CITO.

- Meningsvorming rond het Beroepsprofiel leraar basisonderwijs en de consequenties voor het opleidingsonderwijs

Op dit moment zijn fundamentele veranderingen met betrekking tot het curriculum op de opleidingen gaande. Als gevolg van de geformuleerde beroepsprofielen is er een

verschuiving van vakinhoud naar didactiek, en verbreding van de vakdidactiek naar een vakoverstijgende didactische benadering gaande. Dit heeft consequenties voor de invulling en ook de omvang van het geschiedenisprogramma. Op 2 oktober jl. heeft de Commissie PA-BO in samenwerking met de SLO een drukbezochte studiedag besteed aan de startbekwaamheden geschiedenis van de leraar basis-onderwijs, die als grondslag dienen voor de curriculumopzet. De SLO werkt momenteel aan de invulling van dit curriculum. De opleidingen zullen worden geconfronteerd met een landelijk curriculum, dat voor 70 % van de beschikbare opleidingstijd wordt voorgeschreven. Opleidingen hebben de keus uit twee of drie curricula. De commissie maakt deel uit van de resonansgroep, die het proces bij de SLO begeleidt. Eventuele verzoeken daartoe van andere curricula-samenstellers worden in overweging genomen.

- Enquête onder Pabo-docenten.

In samenwerking met de SLO heeft de commissie in 1996 een enquête gehouden onder de Pabo-docenten met betrekking tot de veranderingen die momenteel plaatsvinden en wat de gevolgen zijn voor het vak geschiedenis aan de opleidingen. Al in 1995 heeft de VGN een veldaanvraag ingediend bij de SLO voor het ontwikkelen van een Pabo-curriculum voor het vak geschiedenis. De enquête wordt in dit verband gebruikt als uitgangspunt voor de positie van het vak op dit moment. Uit de antwoorden op de vragen blijkt dat als gevolg van de visitaties alle pabo's in beweging zijn. De samenwerking tussen vaksecties is toegenomen evenals de participatie in vakoverstijgende modules. Als knelpunten worden onder meer genoemd de niveauverschillen tussen studenten onderling en het onvermogen daar wat aan te doen door de drastische vermindering van het aantal contacturen en het ontbreken van adequate zelfstudiepakketten. Veel collega's geven aan belangstelling te hebben voor een netwerk.

- Oprichting van een netwerk

De commissie heeft bij diverse netwerken geïnformeerd. Van een op onze situatie toepasbare organisatievorm is geen sprake. Het netwerk aardrijkskunde is zijdelings gelieerd met het KNAG. De rekenspecialisten hebben een hecht samenwerkingsverband, het NVORWO, dat nauw samenwerkt met het Freudenthalinstituut. De beste constructie voor een geschiedenisnetwerk voor opleidingsdocenten lijkt een zijtak van de commissie Pa-Bo. Activiteiten die worden georganiseerd zullen kostendekkend moeten zijn en worden betaald uit bijvoorbeeld de nascholingsbudgetten van de hogescholen. Door de kosten van een studiedag te verhogen, kan bijvoorbeeld ook de nieuwsbrief worden gefinancierd.

- Herformulering van de kerndoelen basisonderwijs

De SLO heeft de opdracht gekregen de kerndoelen basisonderwijs op korte termijn te herzien. De commissie heeft hieraan een bijdrage geleverd door zitting te nemen in de VALO-procedure. Op dit moment zijn de afgeronde voorstellen onderwerp van bespreking binnen de Onderwijsraad.

De commissie blijft de ontwikkelingen rond de cultuurpedagogische discussie binnen het CITO volgen. Deze discussie, die plaatsvindt binnen het zogenoemde Platform

Imelman, met lijnen van en naar het PPON (Periodiek Peilingsonderzoek Onderwijsniveau), de inspectie (kerndoelen), en de SLO (ontwikkeling curricula), zal uitmonden in een samenhangende beschrijving van de leerstof, waarbij getracht wordt het gehele terrein van de wereldoriëntatie in ongeveer 25 onderwerpen dekkend te beschrijven. Het resultaat in de vorm van domeinbeschrijvingen wordt vergezeld van een verantwoording. Vervolgens kan op basis hiervan de discussie worden verbreed. Concrete plannen daartoe vanuit het CITO zijn er nog niet.

Plannen voor 1997

Diverse in het jaarverslag geschetste activiteiten zullen in 1997 worden voortgezet en ten dele afgerond. Het op te richten netwerk van opleidingsdocenten geschiedenis zal een forse inspanning van de commissie vergen. Verder zijn we van plan in 1997 een nieuwsbrief te publiceren, waarin onder meer de recensie van het hernieuwde didactische handboek van C. v.d. Kooij, *Verleden, Heden, Toekomst*. Voorts is de commissie van plan stelselmatiger via de Kleiokrant aandacht te besteden aan de werkzaamheden van de commissie en de ontwikkelingen aan de opleidingen en in het basisonderwijs. De bestaande contacten tenslotte zal de commissie intensiveren.

Sjef Schmiermann
secretaris Commissie PA-BO

COMMISSIE BASISVORMING

De commissie heeft ook het afgelopen jaar regelmatig vergaderd te Utrecht. Kernactiviteit in het afgelopen jaar was het proberen zo veel mogelijk betrokken te zijn bij de herziening van de kerndoelen. Aangezien dit slechts een redactionele herziening mocht zijn en geen inhoudelijke, kon de invloed van de commissie van te voren laag worden ingeschat. Door haar aanwezigheid bij de veldraadplegingen heeft de commissie getracht enkele kerndoelen helderder te formuleren en zijn we er, naar onze mening, in geslaagd toch enkele kleine veranderingen te kunnen doorvoeren.

Verder is veel tijd gaan zitten in een enquête over de basisvorming waarover u afgelopen jaar in Kleio hebt kunnen lezen.

De commissie kende dit jaar enkele wijzigingen in haar samenstelling. Door zijn benoeming als bestuurslid van de VGN trad Loek Janssen af als voorzitter. Hij neemt nu als afgevaardigde van het bestuur deel aan onze vergaderingen. Verder trad Dirk van der Meer af als secretaris. Als nieuwe leden van onze commissie mochten we verwelkomen René Corbeij en Annet van Leersum-Jentink. René Corbeij heeft het secretariaat op zich genomen en Pieter Vlaanderen fungeert tijdelijk als voorzitter.

De commissie heeft het voornemen om in het jaar 1997 de volgende activiteiten te ontplooiën:

- Het bespreken van een voorstel voor een "plattegrond van de geschiedenis", met dien verstande dat er overeenstemming moet zijn binnen de commissie over de noodzaak van een dergelijke plattegrond.
- Becomentariëren van de nieuwe toetsen voor de basisvorming en ons commentaar voorleggen aan de

makers van de toets.

- Nadenken over en inhoudelijk vorm geven aan een opzet om te komen tot het instellen van een prijs voor het beste jeugdboek (voor 12 tot 15-jarigen) op historisch gebied. Dit laatste in samenspraak met bestuur en zo mogelijk de Commissie havo/vwo.
- Zich verdiepen in het onderwerp omgevingsonderwijs.
- Aandacht besteden aan en steeds opnieuw onze zorg uitspreken over de positie van het vak geschiedenis en staatsinrichting op ivbo, vbo en mavo.
- Het onderdeel staatsinrichting, vooral op vbo/mavo niveau, zal in 1997 onze specifieke aandacht hebben. De commissie zal een onderbouwd verzoek indienen bij bestuur en SLO om te komen tot een project voor ivbo/vbo.

Namens de Commissie Basisvorming,
Pieter Vlaanderen

COMMISSIE VBO/MAVO

Samenstelling

De vaste kern vande de commissie bestond uit Herry Groothuis (voorzitter), Edward Schenk (secretaris), Ron Hendriks, Marijke Meuwissen, Toon Teeuwen en Theo van Zon; Huub Kurstjens vertegenwoordigde het hoofdbestuur van de VGN. Wegens haar drukke werkzaamheden trok Vera Pollmann zich in de loop van het jaar terug uit actieve dienst voor de commissie. Daarmee is tot onze spijt het vrouwelijk aandeel in de commissie gezakt tot één dame (maar die kreeg in mei wel een dochter). Vera's vertrek werd in september gecompenseerd door de toetreding van twee nieuwe leden: Harm van Dam, die zich vooral zal gaan bezighouden met de organisatie van de CE-besprekingen, en Ronald Polak.

Werksaamheden

De commissie vergaderde het afgelopen jaar zeven keer en iedere vergadering bleek de agenda te lang. Het punt, dat ieder samenzijn beheerste, was uiteraard de ontwikkeling in de bovenbouw van vbo en mavo. Ons vak wordt bedreigd in haar bestaan aangezien het volledig in het keuzedeel komt te staan naast nog een heleboel andere vakken.

Wij lazen meerdere versies van de examenprogramma's voor geschiedenis en staatsinrichting en van M&M en voorzagen die van commentaar. Bovendien waren meerdere leden enige malen betrokken bij verschillende veldraadplegingen. De rode draad bij dit alles bleef voor de commissie steeds de status van het vak geschiedenis en staatsinrichting. De weerslag hiervan was mede te merken aan de aandacht die er aan ons veld werd besteed tijdens de algemene ledenvergadering van 1996 in Utrecht; de toekenning van de Huib de Ruijterprijs aan vier vbo/mavo docenten was een waardige bekroning en een erkenning van onze arbeid.

Over deze en andere aangelegenheden publiceerden commissieleden enkele malen in KLEIO en zelfs in de landelijke pers.

De organisatie van de regiobesprekingen van het CE was dit jaar in handen van Herry Groothuis. De administratie hier omheen werd verbeterd en het aantal regio's nam toe. Op de conceptstofomschrijving van 'Kennis op kamelen' werd commentaar geleverd. Bij de bepaling van het nieuwe

onderwerp voor 1999 en 2000 had de commissie een belangrijk aandeel. Voor de uitwerking van stofomschrijvingen in het algemeen werden verscheidene suggesties gedaan; de commissie maakte zich sterk voor bestaansverheldering in het vbo/mavoveld.

Momenteel houden wij ons intensief bezig met de problematiek dat onderdelen van het CE niet in de Regeling Schoolonderzoek mogen worden opgenomen. De commissie pleit sterk voor het belang van de leerlingen. Eindexamenkandidaten die niet goed in CE-onderwerpen zijn getraind, komen slecht voorbereid naar het examen. Zoals bij veel zaken die de Commissie Vbo/Mavo onder handen heeft: wordt vervolgd.

In het meinumnummer van KLEIO zat een enquête waarmee de achterban van de commissie werd gepeild. Het resultaat was een artikel in het kleionummer van oktober. De uitkomsten waren wisselend: de respons was bemoedigend maar leidde vooral tot nog meer werk en niet tot versterking van de commissie.

De contacten met het hoofdbestuur zijn uitstekend, terwijl die met de kleio-redactie werden versterkt. Er wordt nagedacht over een intensievere samenwerking met de Commissie Basisvorming.

Plannen voor 1997

De ontwikkelingen in de bovenbouw van vbo en mavo worden met argusogen gevolgd; 1997 zal een cruciaal jaar worden. Ten aanzien van de examens en de keuzevoorbereiding van een CE-onderwerp voor 2000/2001 houdt de commissie zich bezig met parallelle voorstellen naast de tweede fase; ook wat betreft de uitwerking ervan door de stofomschrijvingscommissie en de toepassing van het begrip bestaansverheldering. Daarin zit de commissie op het vinkentouw.

De commissie bereidt een vergadering voor van regiovoorzitters van een dagdeel; het CITO in Arnhem fungeert als gastheer. Informatieverstrekking over de totstandkoming van examens alsmede over (uitleg van) de examenvoorschriften bleek ook in de voornoemde enquête onder docenten in een grote behoefte te voorzien. De contacten met de kleio-redactie worden verder aangehaald door de regelmatige aanwezigheid van redactielid Jos Trippenree op onze vergaderingen. Als de lijnen kort worden gehouden nemen de publicatiemogelijkheden van de commissie toe en nemen de communicatieproblemen af. De commissie organiseert met anderen de voorbereiding van een historische kinderboekenprijs (naar een suggestie in de vorige ALV). De belangstelling voor ons vak via die ingang kan de interesse in het veld zeker bevorderen. Tenslotte probeert de commissie lering te trekken uit een aantal conclusies van de enquête: zover in haar vermogen ligt zal de commissie het veld op haar wensen blijven bedienen. Daarnaast zullen er genoeg plaatselijke brandjes te blussen blijven!

Namens de Commissie Vbo/Mavo,
Edward Schenk

COMMISSIE HAVO/VWO

Leden: Leo Dalhuisen, Theun Dankert (penningmeester), Jos van Ginkel (voorzitter), Loek Janssen, Ellen Marrenga (namens het bestuur), Elise Storck en Genio Ruesen (secretaris).

Veel tijd heeft de commissie besteed aan de Tweede Fase. Voorzitter Jos van Ginkel combineerde zijn presidium met het lidmaatschap van de VakontwikkelGroep Geschiedenis en staatsinrichting en heeft daarmee een mammoetprestatie geleverd. Andere leden van de commissie hebben ook heel wat uren gespendeerd aan stukken, brieven en vergaderingen over geschiedenis, MMW en de Tweede Fase. Met de vaststelling van vakinhoud, studielast en (in het algemeen deel VWO nog maar voorlopige) plaats van het vak in de nieuwe bovenbouw is die druk enigszins van de ketel.

In het vroege voorjaar is ook, en vaak op korte termijn, gereageerd op de voorstellen van de stofomschrijvingscommissie die het CSE-onderwerp 'Kenniss op Kamelen' voorbereidde.

Het plan tot het opzetten van een documentatiecentrum blijft onze aandacht houden.

Traditioneel volgde in februari tot en met juni de zorg voor landelijke en regionale eindexamenbesprekingen. Een probleem bleek de onmogelijkheid om na het CSE adequaat en snel te kunnen reageren naar belanghebbenden als CEVO, CITO en het hoofdbestuur en tevens ook de regionale voorzitters en gewone leden via bijvoorbeeld KLEIO te voorzien van feedback. Bezinning daarop is gewenst.

Het vierde belangrijke thema dat de commissie dit jaar heeft beziggehouden is van organisatorische aard. Vanuit de constatering dat er in het veld na examens bezwaren blijken te bestaan over de procedures rondom diezelfde examens, heeft de commissie zich als taak gesteld de hele ronde van de wording en afwikkeling van een examen in kaart te brengen. Dit onderwerp is nog niet afgerond.

In de loop van dit jaar heeft de commissie Loek Janssen als lid verloren door zijn overstap naar het bestuur en is de groep versterkt met Elise Storck.

Beredeneerd Jaarplan 1997

Al in oktober dachten we aan plannen, mogelijkheden en wenselijkheden voor het nieuwe jaar. In de loop van de tijd blijkt dat we vaak plannen hebben, maar dat niet alles realiseerbaar is. We proberen dan ook niet te optimistisch te zijn over onze spanwijdte.

Vanzelfsprekend blijven we de ontwikkelingen voor de Tweede Fase in ons vak (inclusief de discussies in de pers) nauwgezet volgen. Vanzelfsprekend zullen we waar nodig aandacht vragen voor de positie van ons vak in die Tweede Fase.

Eveneens sterk vak- en toekomstgebonden is de medewerking die we willen verlenen aan de opzet van een procedure voor stofomschrijvingscommissies voor het CSE. Naar ervaring van meerdere leden uit de werkgroep zijn er geen documenten die het werk van zo'n commissie stroomlijnen. Iedere groep moet voor elk examenonderwerp weer zelf het wiel uitvinden, dat lijkt ons niet wenselijk.

Terugkerend ritueel voor de commissie zijn de landelijke eindexamenbesprekingen en de organisatie van regionale besprekingen. Ook hier willen we opzet en organisatie gaan stroomlijnen, zodat het tijdvretende karakter daarvan iets kan

worden teruggedrongen.

Tot slot willen we het in het afgelopen jaar gelanceerde plan voor een historisch documentatiecentrum vorm geven. Met een goede taakverdeling zou een naslagcentrum voor onderwijsgevendend kunnen worden opgestart onder de beschermende vleugels van een HBO of WO-instelling.

Met de (nu nog) aanstaande versterking van onze Commissie en opdeling van de taken in subcommissies moet het bovenstaande een haalbare kaart zijn.

Genio Ruesen,
secretaris

COMMISSIE VOLWASSENENEDUCATIE

De commissie heeft dit jaar zes keer vergaderd. De samenstelling is niet veranderd. We hebben ons vooral beziggehouden met de dreigingen die op het VAVO-(geschiedenis)onderwijs afkomen. Beleidsmakers in Zoetermeer lijken het bestaansrecht van het VAVO in twijfel te trekken. Ze schijnen te menen dat na de invoering van de Tweede Fase er geen uitval meer zal zijn in het reguliere onderwijs. Wij geloven dat elk onderwijssysteem uitvallers zal opleveren, die een betaalbare tweede kans moeten kunnen krijgen.

Een ander belangrijk punt van bespreking was de vorming van ROC's, regionale opleidingen centra, in het hele land. Deze operatie beoogt het vormen van mammoetinstellingen voor middelbaar beroepsonderwijs en volwasseneneducatie. Het algemeen vormend onderwijs heeft binnen deze instellingen in het algemeen geen prioriteit. Ook de gemeenten, die bij de bekostiging van de ROC's een grote verantwoordelijkheid hebben gekregen, hechten meer waarde aan arbeidsmarktgerichte trajecten. Vooral door de inbreng van Joke van der Meer, die als lid van het ABOP bestuur over veel informatie beschikt, blijven wij op de hoogte van de nieuwste ontwikkelingen en die kunnen we op onze scholen doorgeven.

Bernardine Beenackers heeft gesproken over haar specialisme, omgevingsgeschiedenis. Dit zal zijn neerslag krijgen op de didactiekconferentie in Vught in januari 1997. Daar zal ze samen met Iet Attema een workshop verzorgen over vakoverstijgend onderzoek door leerlingen in de eigen omgeving.

Ineke Mentink is actief in een landelijke commissie die zich bezighoudt met de invoering van het studiehuis en de aanvulling van de kavelboeken van het SLO voor het VAVO. De commissie volwasseneneducatie fungeert hierbij als klankbord.

Een terugkerend onderdeel van onze vergaderingen is het uitwisselen van studiewijzers, schoolonderzoeken en zelfwerkzaamheidsopdrachten. Nuttig en inspirerend!

De activiteiten voor 1997 zullen niet veel afwijken van die van dit jaar. Daarnaast zijn we van plan vooral de positie en de problemen van allochtone cursisten aan de orde te stellen.

Renée Schreuder,
voorzitter

DIDACTIEK- EN ACTIVITEITENCOMMISSIE

De commissie heeft een actief jaar achter de rug. Eind januari organiseerden wij de Didactiekconferentie 1996 met als centraal thema "Zelfstandig onderzoek door leerlingen". Het aantal deelnemers was groter dan in de voorgaande jaren. Het enthousiasme van de deelnemers, maar zeker ook van de inleiders en "workshophouders", alsmede van onze twee Schotse gasten, hebben deze conferentie tot een succes gemaakt. Op de evaluatieformulieren (door 85 personen ingeleverd) waardeerden 24 deelnemers de conferentie als "uitstekend" en 51 als "goed". De inleidende lezing van professor Pim Kooij en een verslag van de conferentie zelf verschenen in het mei-nummer van Kleio.

De positieve reacties zijn voor onze commissie een duidelijk sein om op de ingeslagen weg voort te gaan en ook in de toekomst conferenties te organiseren rond bij voorkeur didactische onderwerpen. De formule daarbij is: enkele goede inleidingen, een reeks workshops met een hoge transferwaarde voor de dagelijkse praktijk in de klas, een sprankelend avondprogramma en een interessante afsluiting. In onze vergaderingen in 1996 is er dan ook voornamelijk gewerkt aan de voorbereiding van de didactiekconferentie 1997 met als thema "Omgevingsgeschiedenis - Locale geschiedenis is wereldgeschiedenis". Met dit onderwerp en met het programma hebben wij ons nadrukkelijk ook gericht op medewerkers uit de wereld van musea, archieven en andere cultuur-historische instellingen. Wij verwachten dat de conferentie er aan kan bijdragen dat wederzijds begrip en praktische samenwerking tussen onderwijs en cultuur-historische instellingen toenemen.

Voor het eerst is voor een conferentie naast publiciteit in Kleio ook geworven via een gerichte zending aan alle scholen voor voortgezet onderwijs van een speciaal vervaardigde folder. Op deze manier zijn ook de cultuur-historische instellingen benaderd.

Onze commissie organiseerde onder de titel "Alle begin is moeilijk" ook de jaarlijkse conferentie voor starters en doorstarters, met twee programma's vol concrete didactische activiteiten. Deze conferentie blijkt al jaren in een behoefte te voorzien. Er waren ongeveer dertig deelnemers, die deze gevarieerde conferentie als zeer nuttig hebben ervaren.

In 1996 organiseerden wij twee excursies in het kader van het CE-onderwerp "Eenheid in tweevoud. Nederland 1780-1830". Beide excursies waren volgeboekt. In het voorjaar bracht een speciale boot ons van Utrecht via de Vecht naar Loenen, waar een historische rondleiding plaatsvond. Op de terugweg werd aangemeerd in Maarssen (korte lezing over de patriotten ter plaatse) en bij kasteel Oud Zuylen (waar Belle van Zuylen leefde). De tweede excursie voerde ons in het najaar naar "Verlicht Haarlem", waar Huis Welgelegen (thans Provinciehuis) en het Teylers Museum werden bezocht.

De Didactiek & activiteitencommissie legde in overleg met het VGN-bestuur contact met het Historisch Platform over mogelijkheden voor gezamenlijke activiteiten. Ook was er overleg met het Landelijk Overleg Omgevingsgeschiedenis (LOOG) en werden enkele bijeenkomsten over omgevingsonderwijs en over musea en onderwijs bezocht.

De commissie vergaderde in 1996 tien keer in Utrecht. De samenstelling van de commissie veranderde alleen op papier, omdat Louis Nolet na zijn aftreden als bestuurslid van de VGN gelukkig bereid bleek om in plaats van meewerkend

bestuursgedelegeerde gewoon lid van onze commissie te worden.

Activiteitenplan 1997

Op 31 januari en 1 februari vindt de Didactiekconferentie 1997 plaats. Vanwege onderwerp, opzet en de gerichte werving verwachten wij, gelet op de capaciteit van het conferentiecentrum, het maximale aantal deelnemers. De voorbereidingen voor de volgende conferentie zijn dan al gestart, omdat de ervaringen van de laatste jaren ons leren dat het programma in hoofdlijnen in augustus rond moet zijn. Alleen dan is er voldoende tijd voor publiciteit en werving. Bij de keuze van het onderwerp en bij de organisatie maken wij weer gebruik van de resultaten van de evaluatie door de deelnemers in 1997. De (voorlopige) data van de conferentie in 1998 zijn vrijdag 30 en zaterdag 31 januari. De locatie is wederom Huize Bergen in Vught. Als centraal thema denken wij aan "Verbeelding in de geschiedenisles" en daarbij is een grote diversiteit aan workshops mogelijk.

Na de successen in 1996 hopen wij in 1997 wederom één of twee excursies te organiseren. Wij onderzoeken daarbij de mogelijkheid van een driedaagse reis (in mei) onder het motto "In het spoor van de Nassau's", die ons naar plaatsen in Duitsland, België en eigen land zou voeren. Bestemming en thema van een eventuele tweede excursie in het najaar zijn nog niet vastgesteld.

Ook in 1997 zullen wij de Startersconferentie organiseren. Er is na opmerkingen vanuit scholen over afwezigheid van de deelnemers op twee werkdagen in 1996 en eerdere jaren gekozen voor vrijdag 31 oktober en zaterdag 1 november.

Indien de gesprekken met het Historisch Platform tot duidelijke afspraken leiden, zullen wij als Didactiek- & activiteitencommissie participeren in de organisatie van een "Dag van de geschiedenis", waar "historisch Nederland" zich in alle diversiteit aan activiteiten en opinies kan presenteren. Op zo'n manier kan "geschiedenis" zich niet alleen actief en wervend presenteren, maar zouden samenwerking en onderlinge belangstelling binnen het wereldje van de historici gestimuleerd worden.

Namens de commissie,
Hans Kummerer

COMMISSIE VROUWENGESCHIEDENIS

In het kalenderjaar 1996 is de samenstelling van de commissie als volgt gewijzigd: Bregje Pel (voorzitter) en Anneke Ribberink hebben de commissie met ingang van januari 1996 verlaten. In februari zijn Lieke Schasfoort, Fia Dieteren en Annelies de Vries toegetreden. De commissie is zeven keer bijeen geweest om de voortgang van de verschillende activiteiten te bespreken en om nieuwe initiatieven te ontplooien.

De commissie heeft commentaar geleverd op en adviezen gegeven aan de stofomschrijvingscommissie betreffende de uitwerking van het examenonderwerp 1998 en 1999 "Europa en de buitenwereld 1150-1350". Op verzoek van het bestuur van de VGN is door de commissie commentaar geleverd op de notitie *Herziening van de kerndoelen in de basisvorming*. De Stichting Vrouwencontact deed eenzelfde verzoek, dat eveneens is gehonoreerd.

In het kader van de Nationale Tentoonstelling Vrouw en Arbeid 1898-1998 is de commissie bezig met het ontwikkelen van lesmateriaal voor het voortgezet onderwijs en het HBO. In maart vond de bijeenkomst voor docenten van hogescholen die cursussen vrouwengeschiedenis geven plaats. Het ontwikkelen van een gezamenlijke module voor vrouwengeschiedenis rondom het thema van de Nationale Tentoonstelling Vrouw en Arbeid 1898-1998 was een van de centrale punten ter bespreking. Voor het eerst waren er ook docenten voor de lerarenopleiding uit Tilburg en Nijmegen aanwezig.

Het lespakket voor de bovenbouw tweede fase *Van pressie naar politiek*, onder redactie van Riemke Leusink en Anneke Ribberink, is in conceptvorm gereed. De lesbrieven bij de film "Aletta Jacobs, Het hoogste streven", in opdracht voor het Instituut voor Publiek en Politiek, is gereed en zal voor *Historica* en *KLEIO* gerecenseerd worden. Eveneens zijn de jaarboeken Vrouwengeschiedenis 1994 en 1995 gerecenseerd voor *KLEIO*.

In een gezamenlijke vergadering van de commissie met leden van het Centrum Vrouwen en Exacte Vakken is de intentie tot samenwerking uitgesproken. De mogelijkheden worden onderzocht om, binnen de verschillende vakken, aandacht te besteden aan 'historische exacte vrouwen'. Een eerste aanzet ligt wellicht in het onderwijsmateriaal voor de Nationale Tentoonstelling Vrouw en Arbeid 1898-1998.

Van het Verzetmuseum te Amsterdam honoreerde de commissie het verzoek om commentaar en advies te leveren op een door hen te ontwikkelen serie levensverhalen van mensen uit het verzet.

In 1996 zijn de contacten met verschillende instellingen, verenigingen en uitgeverijen gecontinueerd. Met name te noemen zijn de Vereniging voor vrouwengeschiedenis (VVG), Stichting Vrouwencontact, Materialenbank Emancipatie (MateM) en de Stichting Leerplan Ontwikkeling (SLO)

Activiteitenplan Commissie Vrouwengeschiedenis 1997

Basisvorming en bovenbouw

- De positie en aandacht voor vrouwen- en gendergeschiedenis in de Tweede fase bewaken.
 - Het adviseren van auteurs voor methoden voor de Tweede fase GAM.
 - Het begeleiden van het ontwikkelen van leerstofpakketten vrouwen- en gendergeschiedenis en het publiceren van deze pakketten:
1. Begeleiden van te ontwikkelen lesmateriaal bij de Herdenking Nationale Tentoonstelling Vrouw en Arbeid 1898-1998.
 2. Publicatie van lessenserie "Van pressie naar politiek".
- Het adviseren aan de stofomschrijvingscie.

Publiceren in Kleio

- Publicatie over ervaringen met lesmateriaal bij de film "Het hoogste streven" over Aletta Jacobs.
- Becommentariëren en verspreiden van werkstukideeën van de Universiteit van Utrecht.
- Publicatie van lesmateriaal over *Wilde Zwanen*.
- Recenseren van boeken op het terrein van vrouwen- en gendergeschiedenis.

Opleidingen

- Continueren van de jaarlijkse bijeenkomst van opleiders vrouwen- en gendergeschiedenis van de

Lerarenopleidingen.

- Aandacht vragen voor onderdelen vrouwen- en gendergeschiedenis in de curricula van de lerarenopleidingen.
- Begeleiden van gezamenlijke module in het kader van de Nationale Herdenking Vrouw en Arbeid 1898 - 1998.

Contacten

Extern:

- Samenwerking met de Commissie Vrouwen en exacte vakken.
- Ideeënontwikkeling over gezamenlijke conferentie van de Commissie Vrouwen en exacte vakken en Commissie Vrouwengeschiedenis VGN.

Intern:

- Contact onderhouden met andere commissies om aandacht te houden voor vrouwen- en gendergeschiedenis.

Overige activiteiten

- Een bezinning op de doelstellingen van de commissie en eventuele herformulering van doelstellingen.

Annelies de Vries,
waarnemend secretaris

ONDERWIJSADVIESCOMMISSIE

Samenstelling van de commissie

De OAC heeft in het vergaderjaar 1996 gewerkt met zes leden, die de functies als volgt hadden verdeeld: Paul van Leeuwen, voorzitter; Wim van Waardhuizen, secretaris; Will Bouwman, Nelleke van Aken-Rens, Cees Weltevrede en Hanneke Tuithof, commissieleden.

Bestuurslid Jan Schopman heeft bijna alle vergaderingen met veel enthousiasme en met een zeer nuttige inbreng bijgewoond. Alle leden zijn werkzaam in het onderwijs en enkele leden hebben daarnaast ook contacten met een studiecentrum. In het onderwijs wordt er les gegeven aan de afdelingen vbo, mavo, havo en vwo.

De vergaderingen werden vooral in Utrecht en 's-Hertogenbosch gehouden. Het streven, één maal per maand bij elkaar te komen, werd gehaald, maar de vakantiespreiding zorgde daarbij wel voor extra inspanningen.

Activiteiten

De commissie hield zich in 1996 voor een groot deel bezig met de Tweede Fase. Niemand kan er immers meer omheen: binnenkort zal ook het geschiedenisonderwijs met leerlingen te maken krijgen die door de vernieuwingen van deze Tweede Fase zich veel meer zullen gaan richten op het zelfstandig leren en het actief participeren zodat zij geruislozer hun intrede kunnen doen in het hoger onderwijs of de universiteit. Maar ook werden de ervaringen met de basisvorming besproken. Tevreden werd geconstateerd dat de toetsdruk aanzienlijk kleiner werd en differentiatie daarbij mogelijk werd voor het lagere niveau. De enquête werd dit jaar geheel afgerond en een publicatie sloot dit tijdrovende project af. Ook verheugend was het bericht dat het nieuwe vak MMW voorlopig geen gestalte zal krijgen. De OAC had hierover al in een vroeg stadium negatief advies gegeven aan het Bestuur. Verder hebben we op verzoek van het Bestuur de

discussie over beroepskwaliteit in onderwijsland in de commissie besproken en daarover verslag uitgebracht.

Tenslotte heeft de OAC, ook in verband met een verzoek van het Bestuur, nagedacht over een eventueel eindexamen-onderwerp. Dit resulteerde in een nuttige discussie en een andere kijk op de stofomschrijvingscommissie.

Plannen voor 1997

Ondanks de steeds groter wordende werkdruk van de leden, hoopt de OAC ook in het nieuwe jaar op volle sterkte en op gezette tijden adviezen betreffende zaken van algemeen belang en ontwikkelingen die op korte termijn wijzigingen in het (geschiedenis) onderwijs met zich meebrengen aan het VGN- bestuur te kunnen uitbrengen. Hierbij zal de Tweede Fase zeker weer op de agenda komen te staan.

Wim van Waardhuizen,
secretaris

COMMISSIE CLIOMATICA

Het afgelopen jaar is niet al te succesvol verlopen voor de commissie. Een aantal activiteiten zijn niet van de grond gekomen, zoals het uitbrengen van een CD-rom. Oorzaak van dit falen moet worden gezocht in voortdurend tijdgebrek van de commissieleden en een aantal tegenslagen bij het opzetten van projecten. Deze tegenslagen werden voornamelijk veroorzaakt door zaken die de commissie niet in de hand kon hebben, zoals de aanlevering van toegezegd materiaal. Toch zijn er ook positieve geluiden te vernemen. De samenwerking met het NHDA heeft geleid tot een bruikbaar produkt, dat 30 november j.l. in Leiden is gepresenteerd. U zult hierover in KLEIO nadere mededelingen aantreffen. De samenwerking gaat verder, want inmiddels is een nieuw project gestart. Het onderwerp is "Amerika in de jaren 50 en 60".

Onze plaats op het bulletinboard van de SLO werd te duur en het initiatief is genomen een eigen BBS op te starten. Na aanvankelijke opstartproblemen is het board nu bereikbaar voor informatie over geschiedenis en informaticatechnologie. Tevens zijn er freeware-programma's te downloaden en vele plaatsjes.

De commissie heeft het afgelopen jaar vijf maal vergaderd. Daarnaast was er veelvuldig informeel telefonisch contact over lopende zaken. De personele samenstelling van de commissie is in de loop van het jaar gewijzigd. Verlaten hebben ons Albert v.d. Kaap, Peter Lückner en Bert Dijkstra. Bij deze nogmaals dank voor de bewezen inzet en de bijdragen. Gelukkig is ook een nieuw lid toegetreden: Cunera Klijn. Haar positieve inbreng zal ongetwijfeld inspirerend werken.

Er is afgelopen tijd gewerkt aan een nieuwe versie van Cliotest. Inmiddels kan gezegd worden dat de nieuwe versie er bijna is. De nieuwe versie werkt onder Windows en heeft daardoor een ander uiterlijk gekregen. De vragen die in de 'oude' versie gebruikt zijn, kunnen in de nieuwe worden ingepast. Natuurlijk biedt deze versie alle gemak van Windows.

Soms kunnen leden van de commissie op onverwachte wijze in de situatie komen dat reclame kan worden gemaakt voor het clubje. Deze gelegenheid deed zich voor in september, toen de Erasmus Universiteit in samenwerking met de Hogeschool Rotterdam & Omstreken een

nascholingscursus aanbood. Op deze dag is een didactische workshop over computer ondersteund onderwijs verzorgd. De reacties op deze workshop waren positief en op deze wijze hoopt de commissie dat weer meer mensen de computer willen gaan gebruiken in hun onderwijs.

Uit de rapporten die zijn verschenen over de Tweede Fase mag worden vastgesteld dat de opmerkingen van Cliomatica over de plaats van de computer in het geschiedenisonderwijs een gewillig oor hebben gevonden. Onze kritiek is verwerkt en in nadere versies van de rapporten heeft de computer een volwaardiger plaats gekregen.

De commissie zegt alle mensen dank die hebben bijgedragen aan het functioneren. Het kritisch volgen van de werkzaamheden wordt positief gewaardeerd en levert een bijdrage aan onze werkzaamheden.

Plannen voor 1997

- De reeds gememoreerde CD-Rom met prenten van Behrendt zal op de jaarvergadering gepresenteerd worden.
- Opzetten van een didactische handleiding bij courseware.
- Een opzet maken tot integratie van de computer in het Studiehuis.
- Het stimuleren van nieuwe produkten in samenwerking met onder andere het NHDA.
- Het volgen van nieuwe courseware en bespreken daarvan.
- Het uitbrengen van bronnenmateriaal op CD-Rom.

Namens de Commissie Cliomatica,
P.H.A. van Drunen

REDACTIE KLEIO

Ook dit jaar vergaderde de redactie tien keer. Dat leidde tot negen Kleio's met in totaal ruim 400 pagina's tekst. Daarbij zijn de katernen met de verenigingsstukken, de stofomschrijving en het bronnenboekje over de patriotten en de Bataafse tijd niet meegeteld.

De meerderheid van de artikelen ging over ontwikkelingen binnen het geschiedenisonderwijs. Dat is gebruikelijk, want er gebeurt van alles in het (geschiedenis)onderwijs en er staat nog van alles te gebeuren op het gebied van de basisvorming, geschiedenis op (i) vbo en mavo en de Tweede Fase. We zullen uiteraard ook in het komende jaar trachten u op de hoogte te houden van die ontwikkelingen.

Daarnaast waren er de 'gewone' artikelen, interviews met onder andere Le Roy Ladurie en Frits van Oostrom, methodenbesprekingen en vaste rubrieken als Kleioskoop, Boek van de Maand en de Kleiokrant. Nieuw dit jaar was de rubriek 'Museumnieuws', waar inmiddels de eerste twee afleveringen van verschenen zijn.

Terugblikkend is de redactie over sommige stukken natuurlijk meer tevreden dan over andere. Teleurstellend was met name dat de discussie over de 'plattegrond basiskennis' voor de basisvorming niet van de grond gekomen is. "Het wordt tijd de noodklok te luiden", schreef Bart Engbers namens de Kleio-redactie en riep geschiedenisdocenten op deel te nemen aan een discussie. Er kwamen echter nauwelijks reacties.

Blijkbaar zag de redactie een probleem waar er geen was. Tevreden daarentegen waren we bijvoorbeeld over de uitgebreide besprekingen van de basisvormingsmethoden, waar veel reacties op kwamen. Binnen de redactie werd ook flink gegniffeld over het feit dat het interview met Frits van Oostrom verscheen vlak voordat hij de AKO-prijs won. Tevredenheid is er ook over het laatste nummer van deze jaargang: een mooi nummer over de patriotten en de Bataafse tijd, het nieuwe examenonderwerp. Daaraan gekoppeld was een prachtig bronnenkatern, voortgekomen uit een prettige samenwerking met het ARA.

Veel tijd is gestoken in een andere lay-out van Kleio. In het laatste nummer zag U daar al een proeve van. In de komende jaargang zal Kleio een voorlopig definitief nieuw uiterlijk krijgen. Een gevolg van deze nieuwe, modernere en ook duurdere lay-out zal zijn dat er in de toekomst nog maar acht nummers per jaargang zullen verschijnen. Het augustus-nummer, dat op een moment verschijnt dat iedereen in onderwijswereld met vakantie is, zal verdwijnen.

Inhoudelijk zal er komend jaar niet zo veel veranderen. In de planning zit een derde deel van de bespreking van de basisvormingsmethoden, een special over sport en uiteraard over het nieuwe examenonderwerp. Het is de bedoeling van de redactie in ieder nummer minimaal twee van de drie vaste rubrieken, Boek van de Maand, Museumnieuws en Kleioskoop, op te nemen.

Een paar plannetjes kunnen we al vermelden. De biografieën van Henriëtte Roland Holst en Huizinga zullen binnenkort Boek van de Maand zijn. In het maartnummer zal de stofomschrijving van het nieuwe examenonderwerp opgenomen worden met een kritische reactie daarop, en het weerwoord van de stofomschrijvingscommissie. En het ziet ernaar uit dat ook in 1997 in samenwerking met het ARA een bronnenkatern zal verschijnen.

De redactie werd dit jaar versterkt met Huub Oattes en helaas slechts even met Jenneke de Jong. Privé-omstandigheden beperkten haar zitting in de Kleio-redactie slechts tot een paar maanden. Zoals ieder jaar zullen we binnenkort een oproep voor nieuwe redactieleden plaatsen.

Ook voor 1997 zal gelden: hoe meer respons, hoe beter. Liever een nijdige reactie omdat we iets gedaan hebben wat niet in de smaak valt, dan helemaal nooit wat horen. Schroom dus niet te reageren.

Wim Rongen,
namens de Kleio-redactie

INTERCOMMISSIE KNHG/VGN

Samenstelling

Er trad een wisseling op in de delegatie van het KNHG: per september j.l. zijn Dick de Boer en Herman Beliën opgevolgd door Gert-Jan van Setten als voorzitter en Jan van Oudheusden als lid in de 'Onderwijscommissie'. Voor het eerst is de voorzitter geen hoogleraar maar de penningmeester van het KNHG-bestuur en de andere vertegenwoordiger een full-time leraar. Vanwege de VGN namen deel: Nico Koek (havo/vwo), Anneke Ribberink en Frits Rovers (beiden namens het tertiair onderwijs), Edward Schenk (vbo/mavo), Ineke Veldhuis-Meester (havo/vwo en universiteit) als

secretaris en namens het bestuur Hélène Budé of Margriet Hielkema. Anneke Ribberink moest de commissie helaas in juli verlaten.

Werkzaamheden

Er is vijf keer vergaderd. Veel werk is individueel gedaan toen het in het voorjaar moeilijk bleek voor het KNHG twee leden met interesse voor en enige weet van het onderwijs bereid te vinden in de Intercommissie plaats te nemen. Sinds september wordt er met nieuw elan gewerkt aan de hoofdtaken van de commissie: het onderhouden en verstevigen van de contacten tussen de werelden die beide verenigingen vertegenwoordigen, het samen opkomen voor het schoolvak geschiedenis en het adviseren van beide besturen met betrekking tot de huidige ontwikkelingen rond het vak onder andere in de tweede fase wat betreft het profiel- en algemene deel en in het nieuwe examenprogramma voor vbo/mavo. Er is bereikt dat het KNHG-bestuur in zijn reactie over de advies examenprogramma's GAM en MMW aan de Onderwijsraad en de staatssecretaris het VGN-standpunt steunt; ook is er contact met de VSNU over hun advisering over GAM en MMW en over de invulling van geschiedenis in het algemene deel in de Tweede Fase.

Aan de universitaire wereld uitleggen wat geschiedenis op school inhoudt en begrip kweken voor wat geschiedenis op school vermag, houden de leden niet op te doen. Een lid zit in een universitaire VO-WO-commissie. Een lid heeft met het ARA een bronnenkatern over het CE-onderwerp samengesteld. Het voorstel daartoe is gedaan op de 'Geschiedenisdagen'. De tweede 'Geschiedenisdagen' (in 1994 gestart als gezamenlijk initiatief van NHG en VGN) werden in oktober 1996 gehouden tezamen met het jaarlijks KNHG-congres en rond het CE-onderwerp over Nederland van dit jaar. De formule was ook dit jaar geen succes: op het interessante congres kwamen weinig leraren af en ze hebben zich niet ontmoet gevoeld, er werd niet gedidactiseerd. De evaluatie heeft geresulteerd in het volgende besluit: geen Geschiedenisdagen meer, wel blijft om het jaar het vigerende CE-onderwerp over Nederland het thema van het KNHG-congres. Specialisten zullen inhoudelijke presentaties verzorgen zonder didactisering ten behoeve van het onderwijs. Elke schijn van nascholing wordt vermeden. Alle KNHG-conferenties worden in het vervolg in KLEIO aangekondigd en opengesteld voor alle geschiedenisleraren.

Veel tijd besteedde de commissie ook dit jaar aan de voorbereiding van de indiening en de selectie van CE-onderwerpen ten behoeve van de voordracht aan het bestuur. Ieder jaar wordt schriftelijk via de Kleiokrante en een bijlage bij het NHG-nieuws opgeroepen tot indiening van een voorstel. Zoveel als mogelijk is, worden langs persoonlijke kanalen mensen aangezet en van voorbeelden voorzien; voorstellen worden bijgesteld. Er is nu een voorraad van 15 onderwerpen, die getoetst kunnen worden aan de in februari 1995 in KLEIO gepubliceerde criteria. Twee leden van de intercommissie hebben dit jaar aan den lijve ondervonden wat het betekent in een stofomschrijvingscommissie te zitten. Het werk van de stofomschrijvingscommissie werd geëvalueerd en het bestuur is advies uitgebracht over een aanpassing van de procedure. De aandacht is nu gericht op het onderwerp voor het jaar 2000.

Activiteitenplan 1997

De ontwikkelingen rond de uitwerking van GAM en MMW blijven volgen en zo nodig actie ondernemen; tezamen met het KNHG de publieke opinie beïnvloeden.

Het WO blijven informeren en verzoeken om steun bij het pleiten voor goed geschiedenisonderwijs; contact met de VSNU houden.

Samen met het KNHG de belangen van het vak geschiedenis en staatsinrichting op school behartigen.

Voortzetten van de werkzaamheden met betrekking tot de CE-onderwerpen in een nieuwe context. Een oplossing voorstellen voor het handhaven van één CE-onderwerp voor het jaar 2000 volgens de oude regeling voor het vwo, de nieuwe voor mavo/vbo en de eerste tweede faseregeling voor havo.

Het bestuur adviseren op deze punten en over een doorlopend geschiedeniscurriculum op basisschool en voortgezet onderwijs.

Beplemen van wetenschappelijk verantwoorde en voor het onderwijs geschikte bronnenpublicaties voor het CE en met het oog op het zelfstandig leren in de Tweede Fase.

Ineke Veldhuis-Meester
secretaris Intercommissie

ATLANTISCHE ONDERWIJSCOMMISSIE

Traditiegetrouw organiseerde de AOC ook dit jaar weer haar jaarlijkse onderwijsconferentie in begin februari. Deze keer weer in Utrecht. Het thema was: Integratie of imperialisme? Ontwikkelingen in het Gemenebest van de Onafhankelijke Staten. Meer dan 200 mensen namen aan deze conferentie deel. Ten behoeve van het onderwijs verscheen in 1996 ook weer een betrekkelijk groot aantal factsheets over de volgende onderwerpen: het GOS, de Russische verkiezingen, het Amerikaans buitenlands beleid en over voormalig Joegoslavië, getiteld *Van UNPROFOR naar IFOR*.

Halverwege het jaar onderging de samenstelling van de AOC een wijziging door het vertrek van mw. L. Sprangers naar het nieuwe Duitslandinstituut, verbonden aan de Universiteit van Amsterdam. Haar opvolger werd vanaf 1 mei de heer A. Boxhoorn.

In samenwerking met de Duitse Atlantische Onderwijscommissie en de Europese Beweging Nederland organiseerde de AOC begin juli een conferentie in Aken waar gesproken werd over Navo en Europese Unie, het buitenlands beleid van de Bondsrepubliek en Duits-Nederlandse beeldvorming.

F.R. Kat,
vertegenwoordiger van de VGN in de AOC

Financieel jaar- verslag 1996 en begroting 1997

De stijging van het ledental heeft zich in 1996 niet voortgezet. Er is sprake van een lichte teruggang, vooral veroorzaakt door de pensionering van oudere leden en het vertrek van jongeren die geen toekomst voor zich zien weggelegd in het leraarschap. Niettemin is het verheugend dat we 115 nieuwe leden mochten verwelkomen.

Het boekjaar 1996 is afgesloten met een nadelig saldo. Dit is weliswaar veel lager uitgevallen dan begroot was, maar het betekent toch dat het vermogen van de VGN verder is afgenomen. Om te voorkomen dat in de toekomst allerlei activiteiten niet meer gefinancierd kunnen worden, stel ik het volgende voor:

– Conferenties en excursies moeten zichzelf financieren; de enige uitzondering vormt de Starters-conferentie, waaraan de deelnemers overigens meer zullen moeten bijdragen dan tot nu toe gebruikelijk was. Er zij op gewezen dat docenten de kosten voor een conferentie in het algemeen bij hun school kunnen declareren; er gaan aanhoudende geruchten dat het nascholingsbudget van talloze scholen niet wordt uitgeput of "noodgedwongen" besteed wordt aan scholingsactiviteiten van schoolleiders.

– De reservering voor het lustrum in 1998 wordt dit jaar niet aangevuld. Er is nu f 15.000,- in de pot; dat is voorlopig voldoende.

Een uitgebreid financieel overzicht treft u elders in deze KLEIO. Hier volgt een toelichting bij enige cijfers.

Wat betreft de *baten*: In het algemeen kwamen die overeen met hetgeen begroot was en de begroting voor 1997 wijkt hier nauwelijks van af. De afwijking bij "software" komt voort uit de vertraging die is opgetreden bij de productie van de CD-ROM. Voor de conferentie "Starters": zie boven.

Wat betreft de *lasten*: De meeste uitgaven bleven in 1996 in de buurt van hetgeen begroot was. Voor Kleio wordt in 1997 een hoger bedrag begroot dan in 1996; u krijgt er een nog fraaier blad voor. De uitgaven voor "redactie Kleio" zijn gedaald doordat de kosten voor "productie" en "redactie" sinds afgelopen jaar beter uit elkaar gehouden worden. De post "ledenwerving en PR" pakte in 1996 wat groter uit dan normaal door de productie van nieuw foldermateriaal; er is nu weer voorraad.

Tenslotte

Tijdens de komende Jaarvergadering zal ik mijn functie overdragen: twee maal drie jaren zitten erop. Graag wil ik alle VGN-ers bedanken met wie ik de afgelopen zes jaar heb samengewerkt. Mijn speciale dank gaat uit naar de staf van onze administratie: mevrouw Houweling die de ledenadministratie punctueel bijhield; de heer Houweling die in zijn functie van administrateur de steun en toeverlaat van de penningmeester was; de heer Leenman die assisteerde als informatica-deskundige.

Jan Schopman,
penningmeester VGN

Balans per 31 december 1996 met vergelijkende cijfers per 31 december 1995

	31-12-'96	31-12-'95		31-12-'96	31-12-'95
Liquide middelen	452.879,34	419.462,04	Crediteuren	277.913,85	238.069,45
Debiteuren	28.272,91	27.501,02	Vermogen	188.938,40	198.893,61
Inventaris	700,--	-----	Lustrumreservering	15.000,--	10.000,--
	481.852,25	446.963,06		481.852,25	446.963,06

Rekening van baten en lasten 1996 met begroting 1997

Baten	Begroting 1996	Werkelijk 1996	Begroting 1997
Contributies	185.000,--	184.142,25	185.000,--
Abonnementen	21.000,--	22.414,--	22.000,--
Advertenties Kleio	13.000,--	13.545,--	13.000,--
Donaties	100,--	125,--	100,--
Verkoop VGN-uitgaven:			
Kleio-Didactica 6 tm 19	800,--	394,--	400,--
Kleio, losse nrs.	300,--	566,50	500,--
Software	3.000,--	234,85	2.500,--
Conferenties/reizen e.d.:			
Pabo-studiedag	850,--	525,--	1.200,--
Didaktiekconferentie	27.000,--	30.000,--	30.000,--
Starters-conferentie	2.500,--	2.600,--	4.000,--
Excursie Vecht	---	4.400,--	---
Excursie Haarlem	---	3.526,--	---
Onvoorziene baten	---	2.764,93	---
Interest	20.000,--	22.360,04	22.000,--
Nadelig saldo	29.370,--	9.955,21	15.750,--
	302.920,--	297.552,78	296.450,--
Lasten	Begroting 1996	Werkelijk 1996	Begroting 1997
Kleio	125.000,--	123.217,55	135.000,--
Verzendkosten Kleio	16.000,--	15.530,24	16.000,--
Bestuur	28.000,--	27.593,51	28.000,--
Administratie	11.000,--	9.919,41	12.000,--
Kosten betalingsverkeer	2.000,--	1.446,31	2.000,--
Algemene vergaderingen	3.700,--	3.639,53	3.700,--
Afdelingen/reg. aktiv.	1.000,--	---	1.000,--
CE-besprekingen	5.000,--	5.298,55	5.000,--
Commissies:			
PABO	3.000,--	2.969,60	3.500,--
VBO/MAVO	3.000,--	4.119,61	3.500,--
HAVO/VWO	3.000,--	2.648,50	3.000,--
Redactie Kleio	11.000,--	6.032,42	6.500,--
Didactiviteitencie.	5.000,--	7.698,99	5.000,--
Onderwijs Advies Cie.	3.000,--	2.902,65	3.000,--
Intercie. NHG/VGN	2.000,--	2.871,90	3.000,--
Volwasseneneducatie	3.000,--	3.025,70	3.000,--
Cliomatica	3.000,--	1.195,45	1.000,--
Vrouwengeschiedenis	3.000,--	2.321,78	3.000,--
Basisvorming	3.000,--	2.585,55	3.000,--
Internationalisering	1.000,--	---	---
Omgevingsonderwijs	1.000,--	240,75	---
Huib de Ruyterprijs	1.000,--	1.000,--	1.000,--
Contributies binnenland	200,--	61,--	100,--
Contributies buitenland	2.000,--	2.053,84	2.000,--
Internat. samenwerking	6.000,--	6.848,68	6.000,--
Ledenwerving/PR	2.500,--	3.307,04	2.500,--
Afschrijving inventaris	1.000,--	345,65	350,--
Conferenties e.d.:			
Pabo-studiedag	1.200,--	---	1.200,--
Excursie Vecht	---	5.382,71	---
Excursie Haarlem	---	2.640,--	---
Didaktiekconferentie	27.000,--	27.708,53	30.000,--
Startersconferentie	8.500,--	7.553,10	8.000,--
Productie software	1.800,--	101,80	1.500,--
Buletin board: tel.aansl.	420,--	230,99	---
Idem: tel.abonnement	600,--	239,48	600,--
Veldraadpleging Eindtermen	7.000,--	7.197,22	---
Onvoorziene kosten	3.000,--	2.624,74	3.000,--
Reservering lustrum 1998	5.000,--	5.000,--	---
	302.920,--	297.552,78	296.450,--

Bij punt 6 van de agenda
Voorstellen tot wijziging van het
Huishoudelijk Reglement art. 35
en 36.

art. 35 luidt: *"Leden van de commissies worden benoemd voor drie achtereenvolgende jaren; een aftredend commissielid is dadelijk éénmaal herbenoembaar".*

Het voorstel tot wijziging van art.35 (op initiatief van de Commissie havo/vwo) luidt: *"Leden van de commissies worden benoemd voor twee maal drie jaren. Eventuele herbenoeming voor nogmaals drie jaren kan alleen op verzoek van de commissie aan het bestuur, door het bestuur".*

art. 36 luidt: *"Een commissie benoemt uit haar leden een secretaris. Van elke commissievergadering wordt een verslag gemaakt door de secretaris. Dit verslag dient zo spoedig mogelijk aan de commissieleden en aan het bestuur te worden gestuurd. De secretaris brengt aan het eind van elk kalenderjaar schriftelijk verslag uit aan het bestuur van de werkzaamheden van de commissie."*

Het voorstel tot wijziging van art.36 (op initiatief van de Commissie vbo/mavo) luidt: *"Een commissie benoemt uit haar leden een voorzitter en een secretaris. Van elke commissievergadering wordt onder verantwoordelijkheid van de secretaris een verslag gemaakt. Dit verslag dient zo spoedig mogelijk aan de commissieleden en aan het bestuur te worden gestuurd. De commissie brengt onder verantwoordelijkheid van de secretaris aan het eind van elk kalenderjaar schriftelijk verslag uit aan het bestuur van de werkzaamheden van de commissie. Voorts geeft zij aan welke plannen zij voor het komende jaar heeft."*

Bij punt 7 van de agenda
Bestuurswisseling

De kandidaat bestuursleden stellen zich voor

Kees Weltevrede

Al lange tijd maak ik mij zorgen over de ontwikkelingen op het onderwijsterrein voor wat betreft de positie van het vak geschiedenis en staatsinrichting. Je zou een litanie kunnen opschrijven van woorden als keuzevak, bezuinigingen, basisvorming, tweede fase, leerwegen enzovoort. Aan alle kanten is het vak onderwijstijd kwijt geraakt en wordt het nog verder bedreigd. In de VGN zag en zie ik een bolwerk om de belangen van het vak te verdedigen. Daarom ben ik onmiddellijk lid geworden toen ik ging werken in het onderwijs. Dat is sinds 1971. Ik had

de Kweekschool met den Bijbel in Rotterdam afgemaakt en kon aan het werk als leraar geschiedenis

aan de A.W.F. Idenburg Mavo in Rotterdam-West. Naast mijn volledige baan ben ik MO-geschiedenis gaan studeren aan de Nutsacademie en haalde daar MO I en II. Daarna heb ik de studie voortgezet aan de Erasmus Universiteit en ben in 1984 afgestudeerd in de Maatschappijgeschiedenis. In 1977 ben ik in Papendrecht gaan werken op CSG De Lage Waard voor havo en vwo. Behalve als leraar ben ik actief geweest in de (V)MR als voorzitter, als lid van de stuurgroep voor de fusie met het vbo/mavo, als organisator van buitenlandse reizen en initiator van allerlei onderwijsvernieuwingen, onder andere op het gebied van onderwijscomputer-technieken. Naast mijn werk houd ik mij bezig met historisch onderzoek in het Dordtse Gemeente Archief. Ik specialiseer mij in de locale geschiedenis van de Tweede Wereldoorlog en met name het einde van de joodse gemeenschap in Dordrecht.

Ik ben geboren in 1950. Verder ben ik gehuwd, wij hebben twee dochters. Tijdens mijn studie/werktijd was ik een 'papieren' lid van de VGN en een trouw lezer van Kleio. Dat veranderde in 1991. Vanaf die tijd ben ik actief in de OAC. Als bestuurslid denk ik mij te kunnen inzetten voor onder meer: geschiedenis in het verplichte deel van alle vormen van voortgezet onderwijs, een maatschappelijke herwaardering voor het vak, meer klok- of lesuren voor het vak, geschiedenis positioneren als cultuurdrager en staatsinrichting als anker voor de democratie.

Riemke Leusink (1952)

Na het behalen van mijn diploma aan het Gymnasium Bataafse Kamp in Hengelo, ben ik in 1971 geschiedenis gaan studeren in Utrecht. Aan het eind van het derde jaar vond ik mijn eerste onderwijsbaan. Na twee jaar heb ik die baan opgezegd toen mijn man door het ministerie van ontwikkelings-samenwerking werd uitgezonden naar Tanzania. Daar hebben we zeven jaar gewoond. Ik deed er vrijwilligers-werk, voltooide mijn studie

(gemakshalve met als bijvakken Swahili en sociologie van de ontwikkelingslanden) en kreeg er drie kinderen.

Na terugkeer in Nederland ging ik in 1988 weer lesgeven, op een ivo-mavo in Utrecht. Toen deze school in 1992 tot fusie gedwongen werd, stapte ik over naar het Christelijk Gymnasium, waar ik sindsdien met veel plezier fulltime werk als docent geschiedenis en brugklascoördinator. Door een cursus intercultureel onderwijs kwam ik in contact met de VGN, was lid van een stofomschrijvings-commissie en maak sinds 1992 deel uit van de Ccommissie Vrouwengeschiedenis.

Met veel waardering heb ik vanaf de zijlijn gezien hoe het VGN-bestuur de afgelopen jaren de belangen van het vak geschiedenis heeft behartigd door een duidelijke stellingname, waarvoor onder andere op twee veldraadplegingen draagvlak binnen de vereniging gezocht werd. Als bestuurslid hoop ik de komende jaren bij te dragen aan het voortzetten van deze lijn en zou ik het 'netwerk'-karakter van de VGN indien mogelijk willen versterken. Zelf heb ik de contacten met collega's - onder meer dank zij 'Glasgow' en didactiekconferenties - als een waardevolle stimulans voor mijn werk ervaren.

Herry Groothuis

In de herfstvakantie werd mijn vermoeden bewaarheid, Huub Kurstjens belde met de vraag of ik me verkiesbaar wilde stellen voor het bestuur. Huub had al aangekondigd dat er een vacature zou ontstaan door zijn vertrek: Helaas, want zijn kennis van het vbo-mavo gebied is zeer groot. Ik overdacht, overlegde met het thuisfront en stelde me kandidaat met de voorwaarde dat hij mij zou souffleren; hij ging accoord.

Na drie jaar voorzitterschap van de Commissie Vbo/Mavo wil ik dit ook wel drie jaar doen. We hebben als commissie veel gedaan; vooral samen met Edward en Huub is de commissie nieuw leven ingeblazen. Ik was graag nog een aantal jaren zo doorgegaan, maar dat kan ook vanuit het bestuur. De komende maanden (jaren) staat ons nog veel te wachten.

Waar kiezen jullie voor? Een viereenveertigjarige tweedegraads docent (geschiedenis en Nederlands) met ruim twintig jaar ervaring, waarvan tien op een categoriale mavo en na een fusie alweer tien jaar met veel genoegen op de scholengemeenschap Blaucapel in Utrecht.

De jaarvergadering van 16 maart 1996

NOTULEN

Mevrouw de voorzitter H. Budé wenst de aanwezigen (doorzetters) hartelijk welkom.

De notulen van de jaarvergadering 1995

De heer Grevers wenst het woordje 'ooit' geschrapt op pagina 7, 3.1, 3e kolom. Immers, nadat je de school verlaten hebt wegens pensionering mag je nog vijf jaren meedraaien. Tevens ziet de heer Grevers zijn naam gaarne constant goed gespeld en zeker niet vereenvoudigd. De 2e secretaris biedt haar excuses aan.

De heer Schulp wil wel degelijk juist geciteerd worden en wenst bij punt 3.2 wel het woord 'domheid' toegevoegd te zien. Feit is dat de staatssecretaris heeft gezegd dat zij vakken niet van belang acht.

De heer Raven vraagt het bestuur wat het gedaan heeft met de door de heer Schulp voorgestelde gedachtenwisseling binnen de VGN over het studiehuis. De heer Schulp meent zelf dat dit aan de orde zou zijn geweest op 9 februari, de VGN informatiebijeenkomst over Geschiedenis en Staatsinrichting binnen GAM en MMW. De heer J. Schopman wijst erop dat het VGN-bestuur bijzonder veel aandacht heeft geschonken aan geschiedenis en staatsinrichting binnen de Tweede Fase. Er heeft nog geen interne discussie over het studiehuis plaatsgevonden daar deze discussie zich voornamelijk 'in de steigers' bevindt en zich op algemeen niveau afspeelt. Op 4 april 1996 komt er een grote landelijke voorlichtingsdag. De scholen lijken in deze materie van het ministerie een grote mate van zelfstandigheid te krijgen.

De heer E. Schenk vult mw. Verhagen aan, dat de VGN een kans zou hebben laten liggen. Zij moet het voortouw nemen in de discussie rond het studiehuis.

Mw. Budé: Het bestuur loopt over met taken en wil niet nu al vooruitlopen.

De heer Raven: Daar het de vraag blijft, hoe het studiehuis speciaal voor geschiedenis en staatsinrichting in te vullen, verzoekt hij hier een speciaal clubje voor op te richten.

Mw. Verhagen stelt voor een bijeenkomst voor docenten geschiedenis te organiseren, waarbij zij elkaar informeren over nieuwe didactische ontwikkelingen. Dit voorkomt valkuilen. Het bestuur beaamt dit voorstel. Mw. Hielkema onderstreept dit door erop te wijzen dat ook nascholers worstelen met het 'leren leren'. Zij zouden samenscholers moeten worden zeker wat betreft het uitwisselen van ervaringen uit de dagelijkse praktijk van docenten. Misschien kan de Commissie havo/vwo meehelpen deze dag te organiseren.

De heer Bouwman wijst op de bestaande structuren zoals van het KPC, ook een verzorgende instelling, en op de mogelijkheid om deze te gebruiken. Zo betrek je het gehele voorlichtingscircuit erbij.

De heer Schopman neemt het voortouw om een studiedag te organiseren voor VGN-leden over het doceren van geschiedenis en staatsinrichting in het studiehuis.

Jaarverslag Algemeen bestuur.

Mw. I. Veldhuis: Bij externe contacten, p. 4 behoort de WIEG eveneens vermeld te worden; zij is namelijk opgericht door het Ministerie van OCW.

Mw. B. Beenackers is blij met de paragraaf Omgevings-geschiedenis.

In de praktijk zowel bij het bestuur als in schoolboeken blijkt dit maar steeds een ondergeschoven kindje. Zij roept op het niet

te vergeten. De heer L. Nolet antwoordt hierop dat de Didactiek- en activiteiten Commissie volop voorbereidingen treft om te proberen Omgevingsgeschiedenis als uitgangspunt te nemen voor de Didactiek Conferentie van 1997.

Naar aanleiding van punt 6, het CE, merkt de heer Bouwman op dat het zeer belangrijk is de uitkomsten en ontwikkelingen in het vbo/mavo in de gaten te houden vanwege de hernieuwde examens. De ontwikkelingen die daar plaats vinden, hebben invloed op de bovenbouw vbo/mavo en de Tweede Fase. Prima dat omgevingsgeschiedenisonderwijs apart genoemd wordt, maar had eigen onderzoek niet eveneens een zelfstandige plaats moeten hebben in het Jaarverslag en Beleidsplan. Dit wordt bevestigd.

Mw. Verhagen verwijst naar het Kleio-nummer van maart 1996, p.49.

Mw. Hielkema: De Commissie bavo werkt hier ook aan, maar loopt tegen problemen aan: 1. hoe historisch onderzoek te formuleren en 2. hoe het aan te pakken op een bepaald niveau? Hoe te programmeren, hoe bouw je voort? Wie pakt dit op?

Mw. Rijken meldt dat zij met o.a. de heer Bogaerts voor de SLO een docentenmap heeft gemaakt over onderzoek leren doen bij geschiedenis. Het groei-model is als procedure-model genomen juist ter ondervanging van boven gesignaleerd probleem. Dit model is met toetsmodel, geschikt voor alle schooltypes. De mate van sturing biedt mogelijkheden voor differentiatie naar verschillende niveaus. Leerlingen die meer kunnen, stoppen er meer in.

Mw. Hielkema meent evenals de heer Bogaerts dat een verdere uitwerking naar verschillende niveaus gewenst is.

Punt 12. Nascholing

Bij welke scholing c.q. scholingen is de VGN betrokken?

Er volgt een discussie of het al of niet correct is dat bij een van de vele CE-nascholingen de VGN vlag wappert, ook in verband met advertentiepreferenties. Binnen het bestuur is deze discussie al aangezwengeld en is men eveneens van mening dat er één lijn moet worden getrokken. De goede RUL-traditie is ontstaan toen een dergelijk initiatief nodig was. Historici- KNHG dagen zijn geen nascholing, doch scholing, georganiseerd door de KNHG Congrescommissie in overleg met de VGN.

Beleidsplan 1996

De heer Raven constateert een onevenwichtigheid in het beleidsplan en in het jaarverslag: er worden onevenredig veel woorden aan Euroclio besteed. Dit weerspiegelt zich ook in het bedrag dat ermee gemoeid is: dat is namelijk verdubbeld. Staat dit niet haaks op de doelstelling van de VGN?

De voorzitter: Het bevorderen van internationale samenwerking staat in de doelstellingen van de VGN. Vele VGN-leden hebben de mogelijkheid gehad om zich te scholen in het buitenland. Zij kunnen deze scholing in Nederland in hun lessen vertalen.

Mw. Veldhuis bevestigt dit. Tevens wijst zij op de belangrijke rol van de voorzitter als verdedigster van het vak geschiedenis en staatsinrichting en de financiële toegevoegde waarde.

Mw. Hielkema: De hoeveelheid tekst is niet in overeenstemming met de hoeveelheid vergadertijd.

De heer Grevers concludeert: "Ach, Nederland is klein en het buitenland is groot" nietwaar?

De heer Raven heeft een tweede algemene opmerking t.a.v. het bestuur en wel dat het bestuur van de VGN zich te passief opstelt bijvoorbeeld ten aanzien van de basisvorming en de voorlichting van leden via Kleio. Hij stelt onder andere voor dat de VGN schoolleiders aanschrijft.

Mw. Budé antwoordt dat dit niet anders kan, elke school is autonoom. Mw. Hielkema onderstreept dit en verwijst naar het voorbeeld dat de heer Kurstjens 's ochtends heeft gegeven betreffende zijn eigen school. Daar komt bij dat elke school anders is: wat betreft docenten, vakkenaanbod, niveaus

enzovoort. Wat wel kan, is de individuele docent informeren.

De heer Raven meent dat de individuele docent sterker in zijn school kan staan wanneer er eensluidende VGN uitspraken zijn. De voorzitter verwijst naar de bestuursverslagen in de Kleiokrant waar dergelijke uitspraken terdege terug te vinden zijn. Nogmaals, het ministerie verstrekt alleen adviezen, geen landelijke richtlijnen. De heer Raven vraagt waarom de VGN niet alle van belang zijnde stukken rechtstreeks naar de vbo/mavo scholen stuurt. Het geringe aantal vbo/mavo-docenten dat lid is van de VGN, vanwege de veelvakkigheid, speelt daarbij zeker een rol.

Het bestuur meldt dat de Kleio vbo/mavo-special van mei 1995 naar alle scholen is gezonden!

De heer Schulp wil een hardere aanpak van het bestuur zien ten behoeve van het vak. Het is alsof niemand zich stoort aan urenvermindering: kranten noch Kamerleden en ministerie.

Het bestuur kan stellen dat al deze verschillende kanalen wel degelijk benut worden. Ook hier geldt: zie bestuursmededelingen in de Kleio-kraant, waar ook brieven e.d. gepubliceerd worden. De voorzitter wijst erop dat je in een parlementaire democratie niets kunt afdwingen.

De volgende vraag betreft de afschaffing van het vak geschiedenis in vwo-4.

De voorzitter deelt mee dat elke Kamerfractie is of wordt benaderd over zowel de vbo/mavo- als de Tweede Fase-problematiek. Zelfs met twee verschillende schoenen.

Een te uitgebreide hoeveelheid activiteiten maakt politici kopschuw. Zo nu en dan is het verstandig om politici even bedenktijd te geven.

De heer Bouwman meent dat directies momenteel geen boodschap hebben aan de VGN. Leraren kunnen een steun in de rug goed gebruiken. Zij moeten zich realiseren dat zij het uiteindelijk zelf moeten doen, zelf moeten vechten voor hun vak in de school. De strijd komt nog, gezien de lump-sum financiering. Directies kunnen dan zelfs bepalen helemaal geen geschiedenisuren meer ter beschikking te stellen. De VGN is geen gesprekspartner voor directies.

Mw Verhagen vindt te weinig concrete stappen in het beleidsplan en beoordeelt het geheel als te defensief.

De punten uit het verhaal van de heer H. Kurstjens bij de uitreiking van de Huib de Ruijterprijs geven aan dat het bestuur wel degelijk concrete stappen aangeeft.

De heer Schenk meldt dat de Commissie vbo/mavo juist een enquête gaat verspreiden over de hier bovengenoemde materie.

Mw Verhagen vindt dat de VGN zich wel op de basisvorming richt, doch te weinig op het toeleveringsgebied, de basisscholen.

De voorzitter verwijst naar de veldaanvraag bij de SLO: een onderzoek naar 'Wat houdt het doorlopend curriculum in van basisschool tot en met bavo?'. De vrijheid van onderwijs maakt het onmogelijk iets voor te schrijven.

Mw Verhagen vindt dat de VGN als belangenbehartiger de scholen in moet. Volgens mw Hielkema is het geschiedenis-aanbod grotendeels afhankelijk van specialisme en belangstelling van de docent in de basisschool. Het vormen van een algemeen beeld is moeilijk. Wanneer de bijstelling van de kerndoelen afgerond is, komt er misschien grotere duidelijkheid.

De heer Nolet vult aan dat er voor 5 januari 1996 een aanvraag is ingediend bij de SLO. De vraag luidt een model te maken van wat de PABO-student aangeboden krijgt en wat zij/hij gehad moet hebben.

Mw Verhagen stelt dat de VGN nog niet eens haar eigen plattegrond van de geschiedenis heeft.

Het beleid van de commissies moet terug komen in het Beleidsstuk van het bestuur. De voorzitter licht toe dat dit in het verleden juist als te veel herhaling werd ervaren.

Mw Veldhuis biedt een geschikte oplossing: zet in het bestuursstuk dat een verdere uitwerking van het beleid terug te vinden is in de stukken van de verschillende commissies. Het bestuur neemt dit gaarne over.

Mw Rijken vraagt naar aanleiding van de contacten met het Historisch Genootschap of de keuze van het thema voor de Historicedagen geen reprise van de CE-nascholingscursussen vormt. Mw Rijken heeft contact opgenomen met de Intercommissie. Zij wijst op de vele activiteiten die in het kader van de CE-onderwerpen al worden ondernomen: de vele nascholingen, waarbij veelal ook didactisch materiaal wordt geleverd, de vele katernen, een Kleio-special. En dan ook nog de twee Historici-dagen. Zij vindt dat een onderwerp dat al zo rijklijk voorzien wordt, niet nog eens overgedaan moet worden op de Historici-dagen.

Mw Veldhuis: De praktijk van de VGN in themakeuze is inderdaad om het onderwerp van het CE te nemen, echter wel geplaatst in een breed kader. Als CE-scholing biedt het thema meer docenten de mogelijkheid om te komen.

Mw Budé geeft de volgende aanvullingen: het onderwerp is uitgebreider; en heeft niet de stofomschrijving als zodanig als uitgangspunt; er is geen didactische verwerking; er worden andere onderwerpen besproken bijvoorbeeld: recht en gender komen aan bod; aio's zorgen voor de wetenschappelijke invulling; er zal de mogelijkheid tot discussie zijn. Het is een ontmoeting tussen wetenschap en voortgezet onderwijs. Juist vanwege het feit dat dieper wordt ingegaan op de stof voor het CE krijgt een docent eerder toestemming van zijn of haar schoolleiding om de conferentie te bezoeken. Mw Rijken is het hier mee eens. Mw Budé: Het is dus geen nascholing sec op het CE onderwerp. Mw Rijken blijft van mening dat het in de praktijk wel zo werkt. Mw Budé benadrukt dat het gaat om de periode. Er blijft nog enige tijd discussie over de kwestie in hoeverre er sprake is van nascholing en oneerlijke concurrentie wat betreft doelgroep. Mw Budé wijst op een ander publiek dat op de Historicedagen komt.

Mw Rijken vraagt wat het beleid van de VGN in deze zal zijn. Altijd het CE onderwerp? Er zijn zoveel andere interessante onderwerpen. Voor de Tweede Fase bijvoorbeeld: volkscultuur versus elitecultuur; de vroeg moderne tijd. Of verschillende politieke culturen of iets uit de basisvorming.

Mw Budé legt uit dat de onderwerpkruis in overleg met de Congrescommissie van het KNGH tot stand komt en dat het een beslissing van dat moment is.

De heer Bouwman is ten eerste van mening dat het concurrentie idee niet geldt. De Historici-dagen worden uit het 20% budget betaald. Het is namelijk geen nascholing of de deelnemer/ster betaalt zelf. Ten tweede: wanneer de reguliere nascholingsinstituten alleen nog nascholen over CE-onderwerpen, dan moeten de Historici-dagen juist over CE-onderwerpen gaan. Het zijn immers makkelijke brokken waar de nascholingsinstituten makkelijk mee scoren. Dit is ontstaan uit een sterk gevoelde behoefte.

Mw Verhagen benadrukt dit laatste en is van mening dat de VGN hier alles aan moet doen. In één stad bestaat al jaren de situatie van twee nascholingsmogelijkheden; gezelligheid is juist meegenomen en laat docenten zelf kiezen.

De heer Janssen: ik vergelijk en maak vervolgens een persoonlijke afweging wat de moeite waard is.

De heer Schopman vat de voorgaande discussie als volgt samen: "Laat duizend bloemen bloeien".

De heer Rongen blijkt het pertinent oneens met deze uitspraak.

Mw Hielkema wijst op het feit dat er juist nu veel publicaties verschijnen over het CE-deel patriotten en Franse tijd. Het is immers 200 jaar geleden. Vandaar ook dat er in Utrecht vele aio's onder begeleiding van professor Meinhardt aan dit thema werken. Verwezen wordt naar de *Volkskrant* van hedenochtend.

Mw Budé meent dat de nascholingsinstituten op een of andere manier de mogelijkheid moeten krijgen om tegen gereduceerd tarief te adverteren in Kleio. De heer Schopman beaamt dit. Het bestuur zal zich hierop beraden.

Mw Rijken is het volledig eens met de doelstellingen van de Historici-dagen; echter deze doelstellingen moeten zo zuiver mogelijk gehouden worden en dus losgekoppeld van het CE. Uitzondering is 1997. Mw Veldhuis wijst erop dat over twee jaar - namelijk bij het thema 'fin de siècle', zich hetzelfde probleem dreigt voor te doen.

De heer Bouwman noemt het een wijs besluit van de Didactiek Commissie om de CE-onderwerpen los te laten.

Mw Verhagen verwijst naar de realiteit: wanneer er maar twaalf mensen komen dan blijkt dat de geschiedenisleraren toch andere wensen hebben.

Vervolgens is er de vraag in hoeverre er een beleid is ontwikkeld omtrent de plaats waar over twee jaar de Historici-dagen worden gehouden.

Mw Rijken meent dat eerst een onderwerp moet worden gezocht en vervolgens een stad. Mw Veldhuis maakt duidelijk dat het om liefdewerk gaat en dat het lastig is een universiteit daar voor te interesseren en de heer Meinhardt wilde dit wel.

Mw Rijken geeft een thema: de Westerse versus de niet-westerse wereld. Mw Budé wijst erop dat iemand dit moet willen uitvoeren. Uiteindelijk bepaalt de Congrescommissie van het KNHG de plaats. De Intercommissie stuurt wel degelijk wat betreft CE-onderwerpen.

Deze discussie wordt afgesloten.

Euroclio

Kopenhagen gaat door dankzij Plato.

Ledenwerving en PR

De heer Raven: Ledenwerving en PR roepen enkele vragen op: 1. dat er 27 leden bij gekomen zijn op conto van de Commissie vbo/mavo; mooi, 2. begrote gelden zijn niet benut. Het bestuur moet een 'target' stellen (bijvoorbeeld 2150 leden) en een gerichte ledenwerfcampagne starten. De heer Schopman: Het ledental van de VGN was al jaren dalende tot vier jaren geleden. Sindsdien is het ledental stijgend. Vergeet niet dat het leerlingental daalt en het aantal leraren navenant, terwijl de VGN nog steeds ledenwinst boekt. Hij vraagt de aanwezigen VGN-affiches mee te nemen. Volgend jaar zal het budget wel opgemaakt zijn, omdat er nieuwe folders gedrukt worden. De markt is enigszins verzadigd; de VGN kent een hoge organisatiegraad en werft wel degelijk nieuwe leden.

De heer Rongen wijst erop dat er wel 6000 leraren geschiedenis zijn; en ook nog duizenden op vbo/mavo die meerdere vakken geven waaronder geschiedenis. De heer Schopman wijst erop dat juist voor deze laatste groep docenten een gereduceerd tarief geldt. Verder dat alle vbo/mavo scholen het speciale Kleionummer gratis toegezonden hebben gekregen. Dit heeft nieuwe leden opgeleverd.

De heer Raven vat de discussie als volgt samen: "Geen ledenwerfacties dus", waarop de heer Schopman onmiddellijk repliceert: "Wij werven continu!". Nog enkele gegevens: per jaar treden een paar honderd nieuwe leden toe en eveneens zeggen een paar honderd hun lidmaatschap op. Dit laatste vooral ten gevolge van pensionering. Wijlen mw Perdeck heeft zich enorm ingezet om juist deze groep te bereiken. Dit is echter niet gelukt.

Jaarverslagen van de commissies 1995

De verschillende commissies worden gesteund door het bestuur, en adviseren het bestuur. Mw de voorzitter wijst nogmaals op het probleem van het 'naar buiten treden' van commissies. Dit kan alleen met instemming van het bestuur, daar het bestuur de eindverantwoordelijkheid draagt. Mw Budé spreekt nogmaals haar enorme waardering uit voor het vele werk van alle commissies.

De begroting maakt duidelijk dat alle gelden dit jaar ook besteed zijn. De heer Schopman licht dit toe: alle commissies zijn goed bezet qua aantallen en qua vergaderfrequentie.

De Commissie vbo/mavo heeft een voorstel ingebracht tot wijziging van het Huishoudelijk Reglement artikel 36. Mw de voorzitter vraagt of de vergadering bezwaren heeft om dit voorstel ter stemming te brengen. Men besluit dit door te schuiven naar volgend jaar.

Financieel Jaarverslag, beleid en begroting 1996

De heer Raven zou de volgende drie opmerkingen graag toegelicht zien: 1. hij verbaast zich omdat hij in de toelichting op het financieel jaarverslag niets gelezen heeft over overschrijding door de Kleio-redactie van haar budget met 40 %; 2. de Commissie Internationalisering is opgeheven en is opgevoerd op de begroting voor 1996; 3. hoewel er geen Commissie Omgevingsgeschiedenis bestaat, staat er wel f1.000,- voor begroot.

Mw Bogaerts blijkt ook verrast: het zou kunnen zijn dat uitgeefkosten van KLEIO werden geboekt als uitgaven van de redactie als VGN-commissie. De heer Schopman maakt melding van de vele boekenbonnen en de hoge portokosten. Boeken is een kunst, die de heer Houweling uitstekend verstaat. De heer Bouwman wijst op de positieve overschrijding wat betreft de advertentieopbrengsten.

De heer Schopman zet uiteen dat twee commissies niet van de grond zijn gekomen. Nu is het een pro forma post voor het geval er weer activiteiten zouden worden ontwikkeld.

Tevens vermeldt de penningmeester dat het bestuur uitermate karig uit eten gaat en dat de vaste VGN-bestuurs-Italiaan inmiddels failliet is.

De voorzitter spreekt haar grote dank uit aan de penningmeester en aan de heer Houweling. Zij meent dat het eigenlijk gepaster is om eerst de heer Houweling te noemen en dan de heer Schopman.

Kascommissie

De heer Grever brengt een positief verslag uit; een zeer boeiende lofzang en dat nog wel op rijm. Mw Bogaerts verzoekt echter voor het accountantskantoor om een serieus kasverslag, dit in verband met de vergoeding voor auteursrechten.

De kascommissie wordt gedechargeerd.

Bestuurswisseling

Louis Nolet, de 1e secretaris, wordt bedankt met bloemen en cd's voor zijn enorme inzet voor de VGN, met name de verslaggeving in KLEIO. Daar geen tegenkandidaten zijn voorgesteld, treedt de heer L. Janssen aan.

Rondvraag

De heer Grevers wil de vergadering laten weten dat hij vorig jaar met de zus van Huib de Ruijter gesproken had en dat zij had gezegd dat zij zich goed kon voorstellen waarom Huib het hier naar z'n zin had.

Mw Verhagen doet een oproep tot het schrijven van geschikte historische jeugdliteratuur. De zinslengte en het taalgebruik moeten aangepast zijn aan de doelgroep.

Misschien is het een idee om een prijs in te stellen voor historische jeugdliteratuur. Unaniem wordt dit een goed idee gevonden.

De heer Schopman deelt mee dat in verband met de tijdrovendheid van het penningmeesterschap Mw van Bakkum voortaan de interne declaraties zal afhandelen. Elke commissie krijgt hierover een schrijven.

15.35 Sluiting van de vergadering